

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

แผนปฏิบัติการ

ด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

โดย

นางสาวสุดารัตน์ कुสินธุ์

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 15
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ประจำปีงบประมาณ 2565

ใบรับรองเอกสารวิชาการ
นักศึกษาหลักสูตรนันทวิทยา รุ่นที่ 15
ศูนย์ศึกษานันทวิทยา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน
คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.) ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
ผู้จัดทำ นางสาวสุดารัตน์ คุสินธุ์
ได้ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อ วันที่ พฤษภาคม พ.ศ. 2565

พ.อ.หญิง
(ศศิธร ทั่นศรี)
อาจารย์ที่ปรึกษา

พล.ต.
(ประเทือง ปิยะกะโพธิ์)
ผอ.ศศย.สปท./ผอ.หลักสูตร

บทคัดย่อ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริแกนกลางหลักของการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 4,877 โครงการ ทว่า สำนักงาน กปร. หน่วยงานสนองพระราชดำริ ยังมีประสิทธิภาพการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กรของตนเองได้บางส่วนงาน และแม้ว่า จะมีแผนงาน/โครงการที่สะท้อนการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร ในมิติจริยธรรม หรือความโปร่งใส แต่ยังขาดความเชื่อมโยงให้ครอบคลุมถึงมิติต่างๆ ในการบริหารองค์กร เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณและทรัพยากรอย่างโปร่งใส คำนึงให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ดังนั้น การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความจำเป็นต่อการสร้างวิธีการทำงาน วัฒนธรรม ค่านิยม ของคนในองค์กรด้วยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถกำหนดทิศทาง และเชื่อมโยงบูรณาการในมิติต่างๆ ให้เกิดผลเชิงประจักษ์ เพื่อสร้างความเข้าใจความร่วมมือร่วมและเสริมพลังการขับเคลื่อนฯ ให้เป็นรูปธรรม ซึ่งผลในที่สุดแล้ว จะทำให้องค์กรมีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและบุคคลการทำงานอย่างมีความสุข และเป็นองค์กรที่สนองพระราชดำริตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

ผู้ศึกษาจึงศึกษาตรวจสอบสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ โดยรวบรวมข้อมูลประกอบเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และภารกิจของสำนักงาน กปร. วิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ด้วย SWOT Analysis โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จากแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาโอกาสและความท้าทายตามกรอบแนวคิด PESTEL Analysis และวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายใน เพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อนตามกรอบแนวคิด McKinsey 7'S Framework

จากนั้นผู้ศึกษาใช้สอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. จำนวน 5 คน และประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร ด้วย TOWS Matrix เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของสำนักงาน กปร. ตลอดจนการกำหนดประเด็นทางยุทธศาสตร์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางยุทธศาสตร์ และนำเสนอแผนปฏิบัติการด้านประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)

ผลการศึกษา พบว่า มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ต่อประเด็นการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร ที่มีผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและภายในที่ค่อนข้างมีน้ำหนักไปทางความท้าทาย แต่ก็มีจุดแข็งขององค์กรและยังพอมีโอกาที่เอื้ออำนวย ท่ามกลางการปรับลดจุดอ่อนขององค์กร ดังนั้น จึงควรกำหนดและดำเนินกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ควบคู่กับกลยุทธ์เชิงแก้ไข เพื่อส่งเสริมให้องค์กรสามารถประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงใช้หลักการทรงงานพัฒนาที่เป็นฐานคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทรงงานของพระองค์ เช่น ศึกษาข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลข้อมูลอย่างเป็นระบบค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากจุดเล็กและทำตามลำดับขั้น ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน และประหยัดเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด เป็นต้น สะท้อนผ่านการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวน 4,877 โครงการ ผสมกับทรงมีพระราชดำรัส ที่บ่งบอกแนวคิดของความพอเพียงอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถสืบค้นได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความพอเพียง ความพอมีพอกิน พอใช้ มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคนหรือชุมชนให้พร้อม ก่อนที่จะพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น

จากแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่สร้างประโยชน์คุณูปการแก่สังคมไทยและนานประเทศ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2562 ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ความว่า

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์แห่งอาณาประชาราษฎร์ตลอดไป”

การประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมิติต่างๆ จึงนับว่าเป็นการสนองพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อระดับบุคคลและสังคมส่วนร่วมได้ด้วยธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ศึกษาคาดหวังว่า การศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 -2570) จะเป็นตัวอย่างของการจัดทำและนำใช้แผนให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ มิได้สำเร็จได้เพียงเพราะผู้ศึกษาเท่านั้น หากเป็นเพราะคำแนะนำติดตามสนับสนุนจาก พันเอกหญิง ศศิธร ทันศรี อาจารย์ที่ปรึกษา เหนือสิ่งอื่นใด คือการประสิทธิประสาทความรู้จากศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์(ศศย.) สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สปท.) ซึ่งผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

ด้วยความเคารพ
นางสาวสุดารัตน์ कुสินธุ์
พฤษภาคม 2565

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	6
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	6
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	8
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	8
1.5 ข้อยกเว้นของการศึกษา	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์	10
2.1 สถานะแวดล้อมโดยทั่วไป.....	10
2.2 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน กปร.....	25
2.3 แนวคิดการประยุกต์นำไปใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กร	29
2.4 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ANALYSIS)	30
2.5 การประเมินสถานะทางยุทธศาสตร์.....	39
บทที่ 3 แผนขององค์กร.....	47
3.1 ชื่อแผน	47
3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END):	47
3.3 กลยุทธ์แนวทางในการดำเนินการ (WAYS).....	47
3.4 มาตรการ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS).....	50
3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์(STRATEGIC MAP))	53
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำไปใช้	54
บรรณานุกรม.....	55
ประวัติย่อผู้วิจัย	56
ภาคผนวก.....	57

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ผลการประเมิน ITA ของสำนักงาน กปร. ปี พ.ศ. 2564.....	28
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ด้วย PESTEL Analysis	33
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ด้วย McKinsey 7'S Framework	35
ตารางที่ 4 การสรุปการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	37
ตารางที่ 5 ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายนอก	39
ตารางที่ 6 ค่าน้ำหนักของปัจจัยสภาวะแวดล้อมภายใน	40
ตารางที่ 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอก.....	41
ตารางที่ 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายใน	41
ตารางที่ 9 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอก	43
ตารางที่ 10 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายใน	44
ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ TOWS Matrix	48
ตารางที่ 12 แผนงาน/โครงการ	50

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	15
แผนภาพที่ 2 กระบวนการเข้าสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	29
แผนภาพที่ 3 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของสำนักงาน กปร	46

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย หรือที่คนไทยเรียกว่า “วิกฤตต้มยำกุ้ง” ซึ่งเกิดจากภาครัฐไทยเปิดเสรีด้านการเงินให้ต่างประเทศเข้ามามากเกินไป ทั้งการลงทุนที่แท้จริงและการเก็งกำไร เพื่อความฝันที่จะเป็นเสือเศรษฐกิจตัวที่ 5 ของเอเชีย โดยไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงจนเกิดปัญหาฟองสบู่แตกในภาคอสังหาริมทรัพย์และปัญหาการอนุมัติสินเชื่ออย่างไม่รอบคอบในภาคสถาบันการเงิน ประกอบกับปัญหาการต่อสู้ค่าเงินจุนเงินทุนสำรองระหว่างประเทศแทบไม่เหลือ ต่อมา ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ทำให้หนี้สินที่กู้ยืมมาจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว นักธุรกิจที่ร่ำรวยเป็นพันล้านกลับกลายเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว ธุรกิจปิดกิจการ ส่งผลให้พนักงานตกงานจำนวนมากถึง 1.4 ล้านคน บางคนคิดสั้นฆ่าตัวตาย บางคนยอมรับและสู้ไม่ถอย ทำทุกอย่างเพื่อให้อยู่รอด และในปลายปีนั้นเอง ที่คนไทยได้รับฟังคำเตือนและคำแนะนำจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้คนไทยหันมาใช้ชีวิตและพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยทรงเล่าย้อนไปว่าได้ทรงเตือนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ด้วยแล้ว

จากนั้นมา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงอธิบายเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง และเศรษฐกิจพอเพียงก็จึงได้รับการศึกษา บ่มเพาะ เรียนรู้ ปฏิบัติ กระทั่งนำมาเป็นเข็มทิศนำทางพัฒนาและบริหารประเทศอย่างชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) เป็นต้นมา โดยยึดหลักทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากภาวะวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ

ปัจจุบัน เศรษฐกิจพอเพียง ได้รับการยอมรับทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ และเป็นแนวคิดที่นำไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายมิติ ทั้ง มิติของการดำรงชีวิตของปัจเจกชน/ครอบครัว มิติการพัฒนาชุมชน มิติการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจ และมิติของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในมิติของการดำรงชีวิตของเกษตรกร ที่สามารถสมานานำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างกลมกลืนและเห็นผลเด่นชัดเป็นรูปธรรม

หากพิจารณาการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในมิติของการบริหารจัดการองค์กร จะพบว่า องค์กรใดที่นำใช้เศรษฐกิจพอเพียง จะสามารถนำพองค์กรผ่านพ้น ธารงอยู่ และสร้างคุณค่าประโยชน์ให้แก่สังคมแบบองค์รวม กล่าวคือ เกิดผลดีต่อทั้งคนในองค์กร คนกลุ่มเป้าหมายขององค์กร และภารกิจงานขององค์กรด้วย จึงนับว่าเป็นมิติที่ส่งผลกระทบในเชิงบวกสูง

อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างองค์กรภาครัฐที่นำใช้เศรษฐกิจพอเพียงยังมีจำกัด และควรส่งเสริมสร้างตัวอย่างใหม่ๆ เพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ สำนักงาน กปร. ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ว่า เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน

สนองพระราชดำริที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เชื่อมโยงถึงพันธกิจขององค์กรกลาง ในการประสานความร่วมมือเพื่อสนองพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลและสามารถ ดำเนินงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งแนวทางของแผนบูรณา การงบประมาณ บนฐานองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบัน สำนักงาน กปร. มีอำนาจหน้าที่หลัก 7 ประการ ได้แก่ 1) รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศ์ และพระอนุวงศ์ เพื่อรับและประมวลพระราชดำริ นำไปสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนงาน/โครงการ รวมถึงพิจารณาถ้อยแถลงโครงการ นำเสนอ กปร. เพื่อพิจารณา อนุมัติแผนงาน/โครงการ และวงเงินงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2) ประสานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระดำริ ส่งเสริมการ มีส่วนร่วม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตามแนวพระราชดำริกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ทั้งในและต่างประเทศ 3) บริหารจัดการ กำกับ ดูแล สนับสนุน เร่งรัด และ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 4) ปฏิบัติงานเลขานุการ ของ กปร. 5) ปฏิบัติงานด้านวิชาการ การจัดระบบสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรมเพื่อ ประโยชน์ในการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับ พระราชทานพระราชกระแส ตามที่ กปร. มอบหมาย และ 7) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด (ราชกิจจานุเบกษา กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2558, หน้า 61 เล่ม 132 ตอนที่ 87 ก 9 กันยายน 2558)

อำนาจหน้าที่ดังกล่าว สำนักงาน กปร. นำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการในช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2565 ซึ่งประกอบด้วยแผน 3 ด้าน ได้แก่ (แผนปฏิบัติราชการ สำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ดำเนินการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565))

- 1) แผนปฏิบัติราชการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานสนองพระราชดำริ
- 2) แผนปฏิบัติราชการด้านการเผยแพร่และขับเคลื่อนองค์ความรู้การพัฒนาตามพระราชดำริ
- 3) แผนปฏิบัติราชการด้านการพัฒนาระบบและสมรรถนะในการประสานความร่วมมือเพื่อ

สนองพระราชดำริ

พิจารณาเนื้อหาในแผนปฏิบัติราชการ สำนักงาน กปร.ฯ ทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าว กำหนดกลยุทธ์ และแผนงาน/โครงการ ที่มุ่งเน้นการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ตามบทบาทหลักของสำนักงาน กปร. ได้แก่ การประสาน การกำกับดูแล การประชาสัมพันธ์ และการประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติงานในลักษณะการจัดทำแผนงาน/โครงการให้เป้าหมายภายนอก องค์กร ประกอบกับสำนักงาน กปร. มีบทบาทหลักในการเผยแพร่องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่องค์กร ชุมชน ประชาชน กลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ที่เป็นแนวพระราชดำริแกนกลางหลักของการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 4,877 โครงการ ทว่า สำนักงาน กปร. ยังมีประสบการณ์การประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงภายในองค์กรของตนเองในบางมิติ และแม้ว่า จะมีแผนงาน/โครงการที่สะท้อนการประยุกต์นำใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร เช่น โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงกับการต่อต้านทุจริต โครงการฝึกอบรมหลักสูตร จริยธรรมและธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ ของสำนักงาน กปร. รุ่นที่ 4 ในปี 2562 ซึ่งเป็นมติจริยธรรม หรือความโปร่งใส ที่ยังขาดความเชื่อมโยงให้ ครอบคลุมถึงมิติต่างๆ ในการบริหารองค์กร เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณ และทรัพยากรอย่างโปร่งใส คุ่มค่า สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ดังนั้น การจัดทำ แผนปฏิบัติการด้านประยุคนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความจำเป็นต่อการสร้างวิธีการ ทำงาน วัฒนธรรม ค่านิยม ของคนในองค์กรด้วยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถ กำหนดทิศทาง และเชื่อมโยงบูรณาการในมิติต่างๆ ให้เกิดผลเชิงประจักษ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือร่วมและเสริมพลังการขับเคลื่อนฯ ให้เป็นรูปธรรม ซึ่งผลในที่สุดแล้ว จะทำให้องค์กร มีการบริหารอย่างประสิทธิภาพและบุคลากรทำงานอย่างมีความสุข และเป็นองค์กรที่สนอง พระราชดำริตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1) เพื่อตรวจสอบสถานะแวดล้อมที่มีผลต่อการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร.
- 1.2.2) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (2566-2570)
- 1.2.3) เพื่อสร้างตัวแบบของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

- 1.3.1) ด้านเนื้อหา ศึกษาภายใต้ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในด้านการ ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ให้ทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน รวมถึง (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แผนปฏิบัติ ราชการสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ดำเนินการระยะ 3 ปี (พ.ศ.2563-2565) และ การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ ที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงาน กปร.
- 1.3.2) ด้านกลุ่มประชากรเป้าหมายกำหนดเฉพาะเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
- 1.3.3) ด้านระยะเวลา ดำเนินการศึกษา สักระยะและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงระยะตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน พ.ศ. 2565

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้ศึกษากำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังนี้

- 1.4.1) ศึกษาตรวจสอบสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ โดยรวบรวมข้อมูลประกอบ เกี่ยวกับสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และภารกิจของสำนักงาน กปร.

1.4.2) วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ด้วย SWOT Analysis โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จากแผนและนโยบายที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาโอกาสและความท้าทายตามกรอบแนวคิด PESTEL Analysis และวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายใน เพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อนตามกรอบแนวคิด McKinsey (7S)

1.4.3) การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร ด้วย TOWS Matrix เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของสำนักงาน กปร. ตลอดจนการกำหนดประเด็นทางยุทธศาสตร์เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางยุทธศาสตร์ และนำเสนอแผนปฏิบัติการด้านประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ต่อไป

1.4.4) วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.4.1) ใช้สอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. และ/หรือ เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์

1.4.4.2) กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. จำนวน 5 คน

1.5 ข้อยกเว้นของการวิจัย

เนื่องจากปัจจุบัน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด -19 มีแนวโน้มการระบาดเพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลต่อการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลกรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยอาจต้องปรับรูปแบบการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1) สำนักงาน กปร. ได้ทราบสภาวะแวดล้อมเพื่อใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กร

1.6.2) สำนักงาน กปร. ได้มีแผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)

1.6.3) สำนักงาน กปร. สามารถเป็นต้นแบบการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ

บทที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะสำรวจตรวจสอบสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ความหมายและการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมโยงไปยังแผนระดับ 2 โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

2.1 สถานะแวดล้อมโดยทั่วไป

2.1.1 ความหมายและการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงใช้หลักการทรงงานพัฒนาที่เป็นฐานคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทรงงานของพระองค์ เช่น ศึกษาข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลข้อมูลอย่างเป็นระบบ ค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากจุดเล็กและทำตามลำดับขั้น ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน และประหยัดเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด เป็นต้น สะท้อนผ่านการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวน 4,877 โครงการ ผนวกกับทรงมีพระราชดำรัส ที่บ่งบอกแนวคิดของความพอเพียงอย่างชัดเจน ซึ่งสามารถสืบค้นได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความพอเพียง ความพอมีพอกิน พอใช้ มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคนหรือชุมชนให้พร้อม ก่อนที่จะพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยๆ สร้างความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศโดยสอดคล้องกันด้วย ก็เกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด ดังจะเห็นได้ที่อารยประเทศทั้งหลาย กำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้...”

ในอีกวันต่อมา เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 มีพระราชดำรัสพระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ความตอนหนึ่งว่า

“...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัว ให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้โดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างแน่นอนบริบูรณ์ เพราะหากไม่ทำด้วยความระมัดระวังย่อมจะหวังผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้โดยยาก...”

ในปีเดียวกันนั้น เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517 ทรงมีพระราชดำรัสชี้ให้เห็นแนวทางการพัฒนาประเทศและประชาชน ที่มีเป้าหมายให้ประชาชนมีความพออยู่พอกิน และประเทศมีความสงบดังความตอนหนึ่งว่า

“...ขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่ พอกิน มีความสงบและทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่ พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่ พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...”

ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเตือนและเน้นย้ำถึงความพออยู่พอกิน และใช้คำว่า **เศรษฐกิจแบบพอเพียง** เป็นครั้งแรก ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ดังพระราชดำรัสที่คนไทยส่วนใหญ่จำขึ้นใจ ว่า

“...ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามี **เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน** แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริง อาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่**เศรษฐกิจความพอเพียง** เลย รู้สึกว่าไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้ [...] สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของเศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเศสเรียก TRADE ECONOMY ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเรียก SELF-SUFFICIENT ECONOMY ที่ไหนทำแบบ SELF-SUFFICIENT ECONOMY คือ**เศรษฐกิจแบบพอเพียง** กับตัวเอง เราก็อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อนอย่างทุกวันนี้เราเดือดร้อน สำหรับข้าพเจ้าเห็นชัด สำหรับสิ่งอื่น

ประชาชนก็ต้องใช้ มีสิ่งของจำเป็นที่จะใช้หลายอย่างที่เราทำได้ในเมืองไทยแล้วก็สามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก...”

วิกฤตต้มยำกุ้ง ในคราวนั้น เกิดการแตกตัวของภาวะฟองสบู่ในตลาดหุ้นและอสังหาริมทรัพย์ของไทย รัฐบาลประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวอย่างทันทีทันใด จากเดิมประมาณ 25.60 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 28.75 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ในเวลาเพียง 24 ชั่วโมง และค่าเงินบาทอ่อนลงตามลำดับ ในช่วงต่ำสุดตกลงถึง 55 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทบ้านจัดสรร อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมผลิตวัสดุก่อสร้าง สถาบันการเงิน ธนาคาร ธุรกิจการพิมพ์การโฆษณา ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง หลายแห่งต้องปิดกิจการ หลายแห่งมีหนี้ท่วมตัว พนักงานจำนวนมากถูกปลดออกจากงาน วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ ยังส่งผลให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศอื่นๆ ด้วย เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเกาหลี

สถานการณ์ตอนนั้น ลูกจ้าง พนักงานในภาคธุรกิจที่ถูกเลิกจ้าง ต่างพากันกลับบ้านถิ่นกำเนิดอย่างน้อยก็มี “บ้าน” ที่สามารถผลิตหาอาหาร พืชผัก พืชพาดตนเองได้ บ้านหรือภาคเกษตรกลายเป็นแหล่งพักพิงยามมีปัญหาของแรงงานในภาคธุรกิจ/อุตสาหกรรม และขณะเดียวกัน ผู้คนจึงสนใจ “ทฤษฎีใหม่” มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงทดลองปฏิบัติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ณ วัดมิ่งคล จังหวัดสระบุรี (ได้รับพระราชทานนามใหม่เป็นวัดมิ่งคลชัยพัฒนา เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2535) และมีเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ได้นำไปปฏิบัติเป็นตัวอย่างของการพึ่งพาตนเอง ซึ่งมีพลวัตรของการพัฒนาแนวคิดเป็น 3 ขั้นตอน จึงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้หลายคนเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การกลับไปทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งในปีต่อๆ มา ทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

ปีถัดมา ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงอธิบายเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติม ในประเด็นสัดส่วนการปฏิบัติ ที่ทรงชี้แนะว่ากระทำเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ของการดำเนินชีวิตก็เพียงพอแล้ว ดังความบางส่วนว่า

“...เมื่อปีที่แล้ว เรื่อง**เศรษฐกิจพอเพียง** คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่มีในตำรา ไม่เคยมีระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีอย่างอื่นแต่ไม่ใช้คำนี้ปีที่แล้วพูดว่า เศรษฐกิจพอเพียงเพราะหาคำอื่นไม่ได้ และได้พูดอย่างหนึ่งว่า **เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้ปฏิบัติเพียงครึ่งเดียวคือไม่ต้องทั้งหมด หรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ** ในคราวนั้น เมื่อปีที่แล้วนี้ถือว่าเข้าใจกัน แต่เมื่อไม่นาน เดือนที่แล้ว มีผู้ที่ควรจะรู้ เพราะว่าได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนามาช้านานแล้ว มาบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ดีมาก แล้วก็เข้าใจว่าปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น หมายความว่า ถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของประเทศก็จะพอ

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ นั่น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ...จะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง 100 เปอร์เซ็นต์ คงทำไม่ได้ และถ้าสำรวจตัวเอง หรือเศรษฐกิจของตัวเองก็เข้าใจว่า จะเห็นได้ว่าไม่ได้ทำ เข้าใจว่าทำได้ไม่ถึง 25 เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้ถึงเศษหนึ่งส่วนสี่ เพราะว่าสิ่งที่ตนผลิตหรือทำส่วนใหญ่ ก็เอาไปแลกกับของอื่นที่มีความจำเป็น ฉะนั้น จึงพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็ควรจะพอและทำได้ อันนี้เป็นข้อหนึ่ง ที่จะอธิบายคำพูดที่พูดมาเมื่อปีที่แล้ว...”

พร้อมกันนี้ ยังทรงอธิบายย้อนหลังไปในปี พ.ศ. 2517 ที่ทรงแนะนำการพัฒนาประเทศในวิถีมัชฌิมกึ่งิน และพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งทรงหมายความว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง และทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจนว่า หมายถึง มีอยู่มีกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีความโลภน้อย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พอประมาณตามอัตภาพ และมีเหตุผล จากพระราชดำรัสที่ว่า

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี้ ในกาลานี้เมื่อ เท่าไหร่ 20 24 ปี เมื่อปี 2517 2517 ถึง 2541 นี้ ก็ 24 ปี ใช้ไหม วันนั้นได้พูดว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน. บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมโนนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง เมื่อปีที่แล้วตอนที่พูดพอเพียง แปลในใจ แล้วก็ได้พูดออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น self-sufficiency ถึงได้บอกว่าพอเพียงแก่ตนเองแต่ความจริงเศรษฐกิจพอเพียงนี้ กว้างขวางกว่า self-sufficiency คือ self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง...แต่พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีกคือคำว่าพอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง.คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย.ถ้าทุกประเทศมีความคิด “อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ” มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คือเป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...ควรที่จะปฏิบัติสิ่งที่พอเพียงทางความคิดก็เหมือนกัน ไม่ใช่ทางกายเท่านั้น ถ้ามีใครมีความคิดอย่างหนึ่ง และต้องการบังคับให้คนอื่นคิดอย่างเดียวกับตัว ซึ่งอาจจะจะเป็นความคิดที่ไม่ถูก ก็ไม่ควรทำ. ปฏิบัติอย่างนี้ก็ไม่ใช้การปฏิบัติแบบพอเพียง. ความพอเพียงในความคิดก็คือ แสดงความคิดของตัวเอง ความเห็นของตัวเอง และปล่อยให้คนอื่นพูดบ้าง และมาพิจารณาว่าที่เขาพูด กับที่เราพูด

อันไหนพอเพียง อันไหนเข้าเรื่อง. ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไข เพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกัน ก็จะเป็นการทะเลาะกัน. จากการทะเลาะด้วยวาจาก็กลายเป็นการทะเลาะด้วยกาย ซึ่งในที่สุดก็นำมาสู่ความเสียหาย เสียหายแก่ผู้ที่เป็นตัวละครทั้งสองคน. ถ้าเป็นหมูก่เลยเป็นการตีกันอย่างรุนแรงได้ ซึ่งจะทำให้คนอื่นอีกมากเดือดร้อน ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล...”

โดยทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” ในคราวเดียวกันนั้นว่า ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสร้างความเจริญให้ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร อดทน และไม่ทะเลาะกัน ดังพระราชดำรัสว่า

“...เรื่องที่น่ายากๆ ได้กล่าวว่าทรงทำอะไรๆ ดีๆ คล้ายๆ ว่าทำอยู่คนเดียว ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ทำคนอื่นทำด้วย. ยกตัวอย่าง การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ เป็นการกระทำของหลายคนของเจ้าหน้าที่การพัฒนาส่วนหนึ่ง และของประชาชนเองที่ทำตามทฤษฎีใหม่. ทฤษฎีใหม่นี้เป็นทฤษฎีที่ได้กล่าวออกมาหรือได้แสดงออกมาเมื่อประมาณปี 2537. พิมพ์ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เป็น 3 ชั้น และพยายามที่จะทำให้ล้นที่สุด. การทำให้ล้นที่สุดย่อมเข้าใจยาก แต่ว่าเมื่อทำให้ล้นที่สุดและให้มีใจความที่น่าจะเข้าใจได้ จึงให้ผู้ที่ทำหน้าที่ได้ดู และให้เขาไปเลย. ไม่ได้เรียกว่าทฤษฎีใหม่นี้จะไปปฏิบัติได้อย่างง่ายๆ แต่ว่าผู้ที่รับทฤษฎีใหม่นี้ไปก็เกิดเข้าใจ และไปปฏิบัติได้...ทฤษฎีใหม่นี้เกิดขึ้นมาอย่างไร. ก็มาจากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการปฏิบัติของคนอื่นด้วยตั้งแต่ต้น. ทฤษฎีใหม่นี้ความจริงทางราชการได้ปฏิบัติมาหลายปีแล้ว ก่อนที่เกิดเป็นทฤษฎีใหม่ตามที่เรียกว่าทฤษฎีใหม่ในพระราชดำริคือ การพัฒนาทางการเกษตร โดยเฉพาะปลูกหลายอย่างในที่เดียวกัน หรือผลัดปลูกหมุนเวียนกัน. อย่างเช่นเขาปลูกข้าวหลังจากฤดูกลข้าว เขาก็ปลูกถั่ว อย่างนี้เป็นทฤษฎีใหม่แล้ว แต่ไม่มีใครบอกว่า เป็นทฤษฎี ก็เลยได้เห็นว่าใช้คำว่า ทฤษฎีใหม่. นี่เป็นความคิดขึ้นมา และยอมรับกันว่าเป็นทฤษฎี. เมื่อยอมรับกันว่าเป็นทฤษฎี ก็ไปปฏิบัติต่อไป...ดังนี้ ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พูดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน...”

อย่างไรก็ตาม สังคมไทยส่วนใหญ่ก็ยังขาดความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง กระทั่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เผยแพร่ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้รับพระบรมราชานุญาตให้เผยแพร่อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี

ทั้งยังได้สรุปเป็นภาพแสดงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เข้าใจง่ายและเห็นภาพความเชื่อมโยงรวมทั้งหมด โดยมีการปรับให้ชัดเจนเข้าใจง่ายขึ้น ดังแสดงในแผนภาพที่ 1 ดังนี้ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. : 2555)

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นับตั้งแต่ สศช. นำเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเข็มทิศชี้นำแนวทางการพัฒนาของประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เศรษฐกิจพอเพียงจึงได้รับการนำไปใช้ในระดับการพัฒนาประเทศเรื่อยมาจนถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2554 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแก่นายสุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการกิตติมศักดิ์สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร และคณะผู้บริหารสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ณ โรงพยาบาลศิริราช ความว่า

“...เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงได้ศึกษามาอย่างเหมือนพวกเราทำทางเหมือนว่าไม่ค่อยจริงจัง แต่ว่าที่ย้ำว่ามีประโยชน์เพราะว่า โดยมากเศรษฐกิจพอเพียงนี้ก็คิดแบบเล่นๆ แบบเล่นๆ เกินไป เป็นการล้อคำว่าเศรษฐกิจและพอเพียง พอเพียงก็บางทีไม่ค่อยเข้าใจ ว่าพอเพียงอะไร ถ้าตามความคิดของตัวเอง พอเพียงก็แปลว่า ทำอะไรไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งซ่าน และก็ทำให้ได้ผล อันนี้ผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญก็ต้องพยายามที่จะอธิบายว่า เป็นเศรษฐกิจและความพอเพียงก็คือไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ทำอะไรให้มันเกินไป เมื่อทำแล้วได้ผลในการทำ และก็ถ้าได้ผล หมายความว่าประหยัดสำหรับชาวบ้าน คนที่ทำเศรษฐกิจนี้เอง ผู้ที่เป็นนักทฤษฎีหรือผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญก็ต้องหาเหตุผลของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ถ้าหาเหตุผลได้ ก็เชื่อว่าเหตุผลนี้ก็จะได้ประโยชน์เมื่อได้ประโยชน์ ชาวบ้านในประเทศก็จะได้ประโยชน์ เมื่อได้ประโยชน์แล้วเขาก็จะมีความร่ำรวยขึ้น โดยที่ไม่ต้องลงทุนอะไรมากมาย ถ้าทำได้แล้วก็จะเป็นการช่วยประเทศชาติให้อยู่ได้ ถ้าไม่เอาใจใส่ในความคิดเหล่านี้ ก็งานทั้งหลายที่เราทำก็ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรเลย แต่ก็ต้องมีบทพรัอง เพราะว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้เราคิดแบบชาวบ้าน ไม่มีอะไรที่ฝรั่งเขาเรียกว่า sophisticated มันไม่ sophisticated มันธรรมดาๆ ถ้าทำอะไรแบบธรรมดา ก็ดูไม่มีประโยชน์ใหญ่โตมหึมา แต่ว่าถ้าทำแบบไม่ sophisticated ชาวบ้านก็ทำเองได้ เท่าที่ฟังดูชาวบ้านได้ค้นพบการทำเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเองก็จิตใจที่เป็นอย่างนั้น ฉะนั้น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีความรู้ก็น่าจะไปค้นคว้าชาวบ้านเขาค้นพบอะไรในเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อได้ค้นหามาเขาได้จริงๆ หรือไม่จริง ถ้าได้จริง ก็จะต้องติดต่อในผลงานที่ชาวบ้านได้ ซึ่งจะทำให้สามารถที่จะทำให้เศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์มากขึ้น ช่วยให้ชีวิตชาวบ้านมีความก้าวหน้าจริงๆ จังๆ ที่ถามว่า ท่านเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้มีความดีหรือไม่ ก็เพราะว่า จะได้ช่วยชาวบ้านให้ขยายประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน แต่ต้องไม่หัวเราะเยาะว่า เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นของเล่น ไม่ใช่ของเล่น แต่บางทีเอาจริงคนไม่เข้าใจ แต่ต้องเข้าใจว่า ที่พูดเศรษฐกิจพอเพียง อันนี้ พอเพียงของชาวบ้าน ทำอะไร ไม่ได้เป็นเศรษฐกิจที่หรูหราอะไร แต่เป็นเศรษฐกิจที่ได้ผลจริง...”

พิจารณาจากพระราชดำรัสและวิธีการทรงงานพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร แล้ว จะพบว่า ความพอเพียงเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถเรียนรู้ ปรับตัว ดำรงอยู่ และพัฒนาอย่างสมดุล ท่ามกลางสังคมโลกที่โยงโย่ ซับซ้อน เปลี่ยนแปลงไว และไม่แน่นอน เนื่องจากเป็นวิธีประพฤติและปฏิบัติอย่างเหมาะสม รอบคอบระมัดระวัง ซื่อสัตย์ มีเหตุผล ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ไม่จำกัดกาล ไม่จำกัดบุคคล

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นทั้ง ความคิดและความประพฤติ จึงสามารถปรับใช้ได้ ในหลายหลายมิติ ดังต่อไปนี้

2.1.1) มิติดำเนินชีวิต : ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด ประกอบอาชีพในตำแหน่งอะไร หากมีฐานคุณธรรมในตัวจะสามารถเข้าใจและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้าสู่ความพอเพียงได้โดยง่าย ทั้งในระดับการใช้ชีวิตประจำวัน การตัดสินใจกระทำการ/งานใดๆ กระทั่งเรื่องพฤติกรรม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างสมดุล ความปกติสุข ลดความทุกข์ในชีวิต รongรับความเปลี่ยนแปลง อันนำไปสู่ความสุขในชีวิตที่มนุษย์ทุกคนปรารถนานั่นเอง

หากพิจารณาความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เผยแพร่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 จะพบว่า บุคคล ที่ในสาขาอาชีพที่ควรต้องสร้างพื้นฐานจิตใจของความพอเพียง คือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับ ซึ่งมิได้ถูกหยิบขึ้นมาให้ความสำคัญมากนัก ดังนั้น ในระดับปัจเจกบุคคลไม่ว่าจะ ในสาขาอาชีพใด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ล้วนสามารถนำไปปรับใช้ได้และ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ โดยมีคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็น เศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นกรอบครครลอง ดังนี้

- มีคุณธรรมพื้นฐานในจิตใจ อันประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร และเอื้ออาทร
- ใช้ความรู้และข้อมูล ด้วยความรอบรู้ (ปัญญา) รอบคอบ (สติ) ระมัดระวัง (สติ) หรือใช้ สติปัญญากำกับความรู้
- ปฏิบัติอย่างมีภูมิคุ้มกัน ยึดหลักการพึ่งพาตนเองอย่างพอดี เตรียมพร้อมรองรับ สถานการณ์ต่างๆ หลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการปรับตัวให้เหมาะสม ดำรงอยู่ได้ กับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
- มีวิธีคิดและทำแบบพอประมาณ โดยสามารถหาจุดสมดุล พอดี พอเพียง ตรงกลาง กับ ตนเอง กล่าวตรงไปตรงมา คือ ทางสายกลาง ไม่โลภ ซึ่งเชื่อมโยงกับการมีภูมิคุ้มกัน และความมีเหตุมี ผล (โลภมาก ทำมาก เสี่ยงมาก)
- คิดและทำอย่างมีเหตุมีผล รู้และเข้าใจว่า เหตุและปัจจัยที่นำไปสู่ผลที่ดี ดังนั้น หาก ต้องการผลที่ดี จึงต้องเริ่มต้นจากเหตุที่ดีประกอบกับสร้างปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ดีระหว่างนั้นด้วย

สำหรับเกษตรกร นอกจากจะน้อมนำไปใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปัจเจกบุคคล แล้ว ยังสามารถน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลย เดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่อง “ทฤษฎีใหม่” มาใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้เหมาะสม กับตนเองได้ด้วย เนื่องจาก “ทฤษฎีใหม่” เป็นแนวคิดการบริหารจัดการที่ดินและน้ำสำหรับเกษตรกร รายย่อย ที่มีที่ดินขนาดเล็กประมาณ 10-15 ไร่ เน้นการพึ่งพาตนเองและสร้างภูมิคุ้มกันเป็นลำดับแรก กล่าวคือ สร้างแหล่งน้ำและบริหารให้ใช้เพียงพอตลอดปี ปลูกข้าวและพืชให้หลากหลาย ใช้พื้นที่

ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้มีแหล่งอาหารเพียงพอที่จะเลี้ยงคนในครอบครัว และอาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเรียกว่า ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 โดยทรงเน้นย้ำว่า “ทฤษฎีใหม่ ต้องยึดหยุ่น” กล่าวคือ ต้องปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สังคม และวัฒนธรรม อนึ่งยังมี ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และ 3 ที่ขยายปริมาณผลการดำเนินการสู่การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายกับภาคส่วนอื่นๆ ตามลำดับ พิจารณาแนวคิดหลักของ “ทฤษฎีใหม่” แล้ว จะเห็นได้ชัดว่า มีฐานคิดที่สอดคล้องกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ การมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และ ความมีเหตุมีผล

2.1.2) มิติการพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน : ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะสอดคล้องกับ ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นชุมชนที่สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางฐานคิดในการ พัฒนาชุมชนให้อยู่ได้อย่างสมดุลกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไว ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ

จากงานศึกษาได้ข้อสรุปการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่น่าสนใจ 3 ประเด็น ได้แก่ กระบวนการพัฒนาชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการดังนี้ 1) สร้างแรงผลักดันจากปัจจัยด้านบวกหรือลบ 2) การปรับเปลี่ยนในระดับปัจเจกหรือชุมชน 3) การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เข้าใจยิ่งขึ้น ทั้งภายในและนอกชุมชน 4) จัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม 5) การ ประยุกต์ปฏิบัติจริง และมีการติดตาม ประเมินผล และ 6) การขับเคลื่อนปรัชญาให้เป็นวิถีชีวิตและ การพัฒนาที่ยั่งยืน

ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จะมีคุณสมบัติ 8 ประการ กล่าวคือ 1) มีความมั่นคงทางอาหาร 2) มีระบบการผลิตที่เหมาะสมกับภูมิสังคม 3) มีครอบครัวอบอุ่นในชุมชนเข้มแข็ง 4) มีสภาพ เศรษฐกิจสังคมที่มั่นคง 5) มีความพร้อมของปัจจัยพื้นฐาน 6) มีระบบกลุ่มและองค์กรสวัสดิการ 7) มีกระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญา และ 8) มีการจัดสรรใช้ประโยชน์ทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน มีปัจจัยที่สนับสนุน ได้แก่ 1) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร 2) การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย 3) การสนับสนุน จากองค์กรภายนอก 4) วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ไปในทางสายกลาง และ 5) ผู้นำชุมชนมีศักยภาพและ โดดเด่น

สำหรับอุปสรรคของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) กระแสวัตถุนิยม 2) ขาดปัจจัยและเทคโนโลยีในการผลิต 3) ความขัดแย้งในกลุ่มหรือผู้นำ 4) ทศนคติแบบพึ่งพาจาก ภาครัฐและเอกชน และ 5) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ

2.1.3) มิติการบริหารองค์กร

การนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์กรหรือหน่วยงาน มีตัวอย่างความสำเร็จในหลายแห่ง ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น ภาครัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สำนักงานเทศบาลตำบลปลายพระยา จังหวัดกระบี่ และโรงพยาบาลหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท บารูม ดีไซน์ – ไอสปา จำกัด บริษัท ชองเดอร์ ไทยอากานิคฟูด จำกัด และบริษัท แพลนครีเอชั่นส์ จำกัด ซึ่งปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการนำใช้คือ ผู้บริหารองค์กร ทีมบริหาร และการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร ที่จะร่วมกันสร้างวัฒนธรรมองค์กร อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามบทบาทหน้าที่/เป้าหมายขององค์กรแล้ว ยังก่อให้เกิดความสุขของคนในองค์กร และแผ่แผ่ความสุขไปสู่สังคมได้ด้วย ในที่นี้ จะกล่าวถึงองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดังนี้

องค์กรภาครัฐ เริ่มตั้งแต่ด้านการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการองค์กร โดยสร้างฐานให้เข้มแข็งและสมดุล นักบริหารต้องมีความตระหนักเข้าใจในหลักของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ และสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในหน่วยงาน การประยุกต์ใช้ในระบบของการทำงานทุกระดับจากระดับบนและจากระดับล่างควบคู่กันไป

ด้านการบริหารจัดการระบบงบประมาณ สอดคล้องกับเป้าหมายภารกิจ การใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม โดยใช้หลักพอประมาณในการลงทุนของภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐต้องรู้จักการใช้งบประมาณในทางที่ถูกต้อง คำว่าถูกต้องไม่ได้หมายความว่า ได้งบประมาณมาเท่าไรก็ต้องใช้ให้หมดไป แต่หมายความว่า การใช้เงินงบประมาณให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ประหยัด สมเหตุสมผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ การใช้เหตุผลในการวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชน สังคม และองค์กร บนฐานความคิดที่มุ่งเป้าหมายการสร้างประโยชน์และความสุขของส่วนรวม

การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ความเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ยึดปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แตกต่างกับบุคคลหรือชุมชน คือ ต้องช่วยกันสร้างคุณค่า จิตสำนึกใหม่ให้พ้นจากความเอารัดเอาเปรียบ การเบียดเบียนผู้อื่น การฉ้อฉล คอร์รัปชัน การจัดสรรเลือกใช้เทคโนโลยี ระบบสื่อสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และคุ้มค่า เหมาะสมกับการใช้งานและศักยภาพของคนในองค์กร อันจะนำไปสู่การประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่าย อีกทั้งส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับองค์กร

การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล จัดสรรกำลังคนให้เหมาะสมเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน การสร้างบรรทัดฐาน ค่านิยมที่สอดคล้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน ด้วยความเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ขันติ การยอมรับฟังความเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งในขั้นตอนการ

ทำงานและผลที่จะเกิดขึ้นในเชิงบวกและเชิงลบ วางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ทักษะความสามารถ สนับสนุน เพิ่มพูนความรู้ของคนในองค์กรให้มีความสามารถที่หลากหลาย มีการถ่ายทอดนโยบายให้ความรู้และเสริมสร้างปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาให้หน่วยงานเป็นองค์กรที่มีคนเก่ง ควบคู่กับเป็นคนดี รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ร่วมกันทำงานเป็นทีมรวมพลังได้ สร้างค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมเพราะหน่วยงานที่มีกำลังคนที่มีคุณภาพ มีความสามัคคี ย่อมสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้

การเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ดีมีผลสัมฤทธิ์ อยู่ที่มีการมีคุณค่าในองค์กร ความมีศักดิ์ศรี ความภูมิใจในความเป็นหน่วยงานที่สร้างประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม ความมีพลังและความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ขององค์กรได้บรรลุวัตถุประสงค์ เศรษฐกิจพอเพียงในหน่วยงานภาครัฐ จึงเป็นเศรษฐกิจแบบบูรณาการ คือ บูรณาการในทุกด้านทั้งด้านการเงินงบประมาณ ด้านบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ด้านพัฒนาคุณภาพบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและสร้างสรรค์นวัตกรรม

องค์กรภาครัฐกิจ ปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า องค์กรธุรกิจเอกชน สามารถนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไม่ขัดขวางการเติบโตทางธุรกิจ ตรงกันข้ามการบริหารธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีแนวทางการแสวงหากำไรในระดับพอประมาณ มิใช่การแสวงหากำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียวตามแนวคิดธุรกิจตามปกติ ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกัน รองรับพลวัตของความเปลี่ยนแปลงจากสภาวะภายนอกและภายใน เลือกลงดำเนินการอย่างมีเหตุผล และอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

ธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะมีการดำเนินธุรกิจที่มีได้เน้นกำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางลบด้านอื่นๆ มีการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยใช้ทุนจากทุนภายในที่มี ไม่เสี่ยงใช้ทุนจากภายนอก หรือใช้ทุนจากภายนอกเท่าที่จำเป็น มุ่งผลกำไรต่อเนื่องระยะยาว มุ่งเน้นความสุขและพัฒนาคนในองค์กรทั้งทักษะการทำงานและทักษะชีวิต และร่วมรับผิดชอบต่อช่วยเหลือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงสังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งในภาคอุตสาหกรรม มีแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่เรียกว่า มอก. 9999 เป็นแนวทางการปรับใช้เศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ซึ่งมีวิสาหกิจโรงงานอุตสาหกรรมนำใช้จำนวนหนึ่ง นอกจากนั้น ยังมีงานศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดและผู้ประเมินตามมาตรฐานองค์กรธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย รศ.ดร.สุทธศรี กันตะบุตร และคณะ และวัฒนธรรมองค์กรกับเศรษฐกิจพอเพียง โดย นายณัฐสรณ์ เกตุประภากร ล้วนเป็นแนวทางการปฏิบัติของภาคธุรกิจเอกชนที่สามารถศึกษาปรับใช้เพื่อร่วมรับผิดชอบต่อ พัฒนาสร้างความสุขสมดุลให้แก่ประเทศต่อไป

จากแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่สร้างประโยชน์คุณูปการแก่สังคมไทยและนานาประเทศ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2562 ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ความว่า

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์แห่งอาณาประชาราษฎร์ตลอดไป”

ประกอบกับทรงมีพระราชปณิธาน “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข แก้ไขในสิ่งผิด สืบสานในพระราชปณิธาน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (อ้างถึงใน ปฏิทินหลวง พุทธศักราช 2565) อันสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งพระทัยและความมุ่งมั่นในการจะสืบสานแนวพระราชดำริด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน

2.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)

ปัจจุบัน ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เป็นฉบับแรกของประเทศ โดยใช้เป็นกรอบจัดทำแผนให้สอดคล้องบูรณาการในทุกระดับ เกิดพลังขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และบรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศไทยว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลายมิติ ทั้งมิติความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ในแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยเป้าหมาย ตัวชี้วัด และประเด็นพัฒนา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศไทย ที่ตั้งใจว่าจะพัฒนาประเทศด้วยการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ การพัฒนาที่มีทางสายกลางเป็นแก่นกลางของการคิดและการปฏิบัติ อันมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีคุณธรรม การใช้ความรู้ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความมีเหตุมีผล และความพอประมาณ หากพิจารณาประเด็นพัฒนาโดยรวมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ พบว่ามีบางประเด็นที่เชื่อมโยงตรงกันระหว่างยุทธศาสตร์ในหลากหลายมิติ

กล่าวคือ ในมิติปัจเจกบุคคล ล้วนให้ความสำคัญกับคนทุกช่วงวัย ต้องการให้เป็นคนดีและเก่งที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตอาสา ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดสร้างสรรค์ ปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รู้จักคิดวางแผนชีวิต แผนสุขภาพ แผนครอบครัว แผนการเงิน และแผนอาชีพ

สำหรับมิติชุมชน/สังคม มุ่งส่งเสริมให้มีความสามัคคีปรองดอง พึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเอง สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการรวบรวมข้อมูลและใช้พัฒนาแก้ไขปัญหาบนฐานข้อมูลและการใช้เหตุและผล โดยใช้แผนเชื่อมโยงเป็นระดับ ตั้งแต่ชุมชน ตำบล อำเภอ และจังหวัด มีธรรมาภิบาล พัฒนาและใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี

ส่วนในมิติเศรษฐกิจ เน้นการเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ โดยใช้งานวิจัย พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ทั้งในองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการผลิตและบริการ บนฐานของสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

มิติภาครัฐเป็นอีกมิติที่น่าสนใจ เพราะเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ ที่จะปรับเปลี่ยนให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน บูรณาการ มีความทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลง มีความคล่องตัว ปรับเปลี่ยนโครงสร้างได้ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง และเน้นการมีกระบวนการยุติธรรมที่เสมอภาค นอกจากนั้น คนในภาครัฐยังต้องมีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ สุจริต และมัธยัสถ์ โปร่งใส ปลอดการทุจริตคอร์รัปชัน

จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะพื้นฐานของคนที่เราต้องการ คือเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นคนเก่งที่รู้จักใช้ข้อมูล ความรู้ ใช้เหตุใช้ผลในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และรู้จักใช้หรือพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม วางแผนชีวิต ทำงาน และพัฒนาชุมชน/ประเทศ รองรับความเปลี่ยนแปลงสร้างสมดุลและยั่งยืน อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ซึ่งเป็นตามองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ ไม่จำกัดเฉพาะเกษตรกรหรือคนในชนบทที่จะสามารถมีคุณลักษณะแห่งความพอเพียงดังกล่าว แต่ไม่ว่าเราจะประกอบอาชีพอะไร แม้ค่านักธุรกิจ ข้าราชการ พนักงานบริษัท ลูกจ้างทั่วไป หรือพูดให้ชัดลงไป คือ “คนไทย” จำต้องมีคุณลักษณะดังกล่าว

พิจารณาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะเห็นได้ว่า การประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร มีความเชื่อมโยงใน 3 ด้าน 10 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ด้านความมั่นคง จำนวน 1 ประเด็นยุทธศาสตร์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การรักษาความสงบภายในประเทศ
- 2) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 5 ประเด็นยุทธศาสตร์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างสุขภาวะที่ดี ใจ สติปัญญา และสังคม
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างศักยภาพทางกีฬา

- 3) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 4 ประเด็นยุทธศาสตร์
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง บริการรวดเร็ว โปร่งใส
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ภาครัฐทันสมัย
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม
 - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ภาครัฐมีความโปร่งใส

2.1.3) แผนแม่บทภายยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้อยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 2 เป็นกลไกถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติลงสู่การปฏิบัติของแผนระดับต่างๆ โดยคำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามระหว่างยุทธศาสตร์ และประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้อยุทธศาสตร์ชาติให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมี 23 แผนแม่บท

สำหรับการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร เป็นการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้อยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน 7 แผนแม่บท 10 แผนแม่บทย่อย ดังนี้

- 1) แผนแม่บทภายใต้อยุทธศาสตร์ชาติ (1) ประเด็นความมั่นคง
 - แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปลุกฝังความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ การศึกษาประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวพระราชดำริ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติอย่างกว้างขวาง
- 2) แผนแม่บทภายใต้อยุทธศาสตร์ชาติ (10) ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
 - แผนย่อยการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มัชยสัจ อุดมคติ ซื่อสัตย์ และดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นต้นแบบที่ดีทั้งในระดับบุคคลและองค์กร
- 3) แผนแม่บทภายใต้อยุทธศาสตร์ชาติ (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงวัย
 - แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ มีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การส่งเสริมความรู้การวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมคนรุ่นใหม่ พัฒนาทักษะชีวิต การทำงาน สร้างนโยบายการสมดุลระหว่างชีวิตกับงาน ดำรงชีวิตแบบพอเพียง
 - แผนย่อยการพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน มีแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ ทักษะการเงิน ระบบคุ้มครองทางสังคมและส่งเสริมการออม

- 4) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (13) ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
 - แผนย่อยการใช้ชุมชนเป็นฐานการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาวะของสังคม เช่น พื้นที่นันทนาการ พื้นที่สีเขียว
- 5) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (14) ประเด็นศักยภาพด้านการกีฬา
 - แผนย่อยการส่งเสริมการออกกำลังกายและกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิตแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ส่งเสริมการออกกำลังกาย รวมถึงการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 6) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ
 - แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนารูปแบบการบริการภาครัฐในการบริการประชาชน การพัฒนาการให้บริการภาครัฐผ่านการใช้เทคโนโลยี สร้างสรรค์ โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และปรับวิธีการทำงานสู่ระบบดิจิทัล มีคุณค่าได้มาตรฐานสากล บูรณาการทำงานกับหน่วยงานอื่นเสมือนองค์กรเดียว
 - แผนย่อยการพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ แนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาหน่วยงานให้ทันสมัย มีการกำหนดนโยบายบนฐานข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ และปรับโครงสร้าง ยึดหยุ่นตามความเหมาะสม
 - แผนย่อยการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ แนวทางพัฒนา ได้แก่ พัฒนาการบริหารงานบุคคลในภาครัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม พัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการปรับตัว รวมถึงการสร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ
- 7) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
 - แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริตสำนึกพลเมืองดี และส่งเสริมการปฏิบัติงานของข้าราชการให้ใสสะอาด ไม่ทุจริต

2.1.4 ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

เนื่องจากปัจจุบันปี พ.ศ. 2565 เป็นช่วงเวลาท้ายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เปลี่ยนผ่านเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ประกอบกับงานศึกษาชิ้นนี้ กำหนดช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2566-2570 ดังนั้น ผู้ศึกษา จึงตรวจสอบสถานะแวดล้อมของ ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร โดยใช้ข้อมูลการบรรยายในวิชา ยศ. 1103 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดย ดร. วันฉัตร สุวรรณกิตติ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565 ณ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ดังนี้

- 1) หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 2 ของแผนฯ การพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ และเป้าหมายของหมายเหตุที่ ๑ คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะสูงที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันตามการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข
- 2) หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนฯ จำนวน 2 เป้าหมาย กล่าวคือ เป้าหมายที่ 3 ของแผนฯ ที่ว่า การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ซึ่งมีเป้าหมายระดับหมายเหตุที่ 1 การบริการภาครัฐมีคุณภาพ เข้าถึงได้ (สะดวก ประหยัด ตอบโจทย์) และเป้าหมายที่ 5 ของแผนฯ การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลก ซึ่งมีเป้าหมายระดับหมายเหตุ ข้อ 2 ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว (เปิดกว้าง ทันสมัย โปร่งใส)

2.2 สภาวะแวดล้อมของสำนักงาน กปร.

2.2.1 การก่อตั้ง วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2524 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2524 กำหนดให้องค์กรระดับชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เรียกว่า คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) โดยมี นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงเป็นกรรมการ จำนวน 12 หน่วยงาน เลขาธิการ กปร. เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ ให้มีองคมนตรีเป็นที่ปรึกษาของ กปร. และให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) มีหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านวิชาการ ประสานงาน และงานธุรการของ กปร. และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ กปร. มอบหมาย

ปัจจุบันมีการประกาศใช้กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2558 ลงวันที่ 8 กันยายน 2558 และมีที่ตั้งอยู่ที่ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

สำนักงาน กปร. เป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นกรม อยู่ในสายการบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เลขาธิการ กปร.) เป็นหัวหน้าสำนักงาน ประกอบด้วย 9 กอง 2 กลุ่มงาน และ 1 ศูนย์ มีอัตรากำลังรวมในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 212 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ 132 คน ลูกจ้างประจำ 21 คน พนักงานราชการ 59 คน

วิสัยทัศน์ “หน่วยงานหลักในการดำเนินงานสนองพระราชดำริที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”

พันธกิจของหน่วยงาน (อ้างถึงใน ราชกิจจานุเบกษา กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. 2558, หน้า 61 เล่ม 132 ตอนที่ 87 ก 9 กันยายน 2558)

- 1) รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศ์ และพระอนุวงศ์ เพื่อรับและประมวลพระราชดำริ นำไปสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนงาน/โครงการ รวมถึงพิจารณากลับกรองโครงการ นำเสนอ กปร. เพื่อพิจารณาอนุมัติแผนงาน/โครงการ และวงเงินงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 2) ประสานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระดำริ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตามแนวพระราชดำริกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ทั้งในและต่างประเทศ
- 3) บริหารจัดการ กำกับ ดูแล สนับสนุน เร่งรัด และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 4) ปฏิบัติงานเลขานุการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
- 5) ปฏิบัติงานด้านวิชาการ การจัดระบบสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรมเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 6) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับพระราชทานพระราชกระแส ตามที่ กปร. มอบหมาย
- 7) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด

ค่านิยมขององค์กร สำนักงาน กปร. กำหนดค่านิยมร่วมของคนในองค์กร ว่า “จงรักและภักดี ซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี อุทิศตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”

2.2.2 แผนปฏิบัติราชการสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ดำเนินการ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) ประกอบด้วยแผน 3 ด้าน ได้แก่

- 1) แผนปฏิบัติราชการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานสนองพระราชดำริ มีเป้าหมายพัฒนาระบบบริหารจัดการและประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน อันนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมโอกาสและคุณภาพชีวิตให้แก่คนไทย
- 2) แผนปฏิบัติราชการด้านการเผยแพร่และขับเคลื่อนองค์ความรู้การพัฒนาตามพระราชดำริ มีเป้าหมายส่งเสริมให้คนไทยเป็นคนที่หลักคิดและหลักปฏิบัติในการใช้ชีวิต มีเหตุผล และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเผชิญการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และสามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมเกี่ยวกับองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) แผนปฏิบัติราชการด้านการพัฒนาระบบและสมรรถนะในการประสานความร่วมมือเพื่อสนองพระราชดำริ มีเป้าหมายบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศในการรวบรวม ประมวล และเผยแพร่

แนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สร้างพื้นที่การเรียนรู้สำหรับบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ในการดำเนินงานสนองพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 การดำเนินงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน

กปร.

สำนักงาน กปร. มีการจัดทำข้อกำหนดจริยธรรมและคู่มือกระบวนการรักษาจริยธรรมของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านทุจริต (ศปท.) ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินงานด้านบูรณาการและขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และส่งเสริมจริยธรรม และในปี พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหาทุจริตในภาครัฐ ให้แก่บุคลากรสำนักงาน กปร. ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เสียงตามสาย หน้าจอคอมพิวเตอร์ และบอร์ดประชาสัมพันธ์

2) การประเมินด้านจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 6 วรรคสอง ที่กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีผลการประเมินโดยสรุป ดังนี้

(2.1) ความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการผู้ตอบร้อยละ 90 มีความเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต

(2.2) ความเห็นต่อกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม ผู้ตอบส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เห็นว่า ศปท. ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีส่วนร่วม

(2.3) การสำรวจจริยธรรมของบุคลากรในสำนักงาน กปร. จำนวน 10 ประเด็น โดยสรุปบุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นสำคัญ ปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง ตามกฎระเบียบของราชการและสำนักงาน กปร. และมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

(2.4) การดำเนินงานด้านส่งเสริมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต ผู้ตอบส่วนใหญ่ให้คะแนนประเด็นที่มีความสำคัญสูงสุดเท่ากัน 3 ประเด็น ได้แก่ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี และ การเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประเด็นที่สำคัญรองลงมาคือ การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากร

(2.5) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนางานด้านส่งเสริมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต เช่น ควรเพิ่มน้ำหนักงานด้านการป้องกันการทุจริต และมีการถอดองค์ความรู้แนวพระราชดำริด้านจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต

3) การดำเนินโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ สร้างองค์ความรู้ให้กับพลัง “บวร” เพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการป้องกันการทุจริต เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในลักษณะ “บวร” กล่าวคือ การดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง สร้างภูมิคุ้มกันทางกายและใจ ห่างไกลการทุจริต คอรัปชั่น เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564 ณ โครงการศึกษาวิถีพื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

4) การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)

สำนักงาน กปร. ได้ประเมินผลระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนา และจัดทำมาตรฐานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ โดยประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

- 1) การรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Integrity and Transparency Assessment: IIT)
- 2) การรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (External Integrity and Transparency Assessment: EIT)
- 3) การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment : OIT)

ในปี พ.ศ. 2564 สำนักงาน กปร. มีผลคะแนนการประเมิน ITA อยู่ที่ 91.43 คะแนน จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับ A รายละเอียดดังนี้

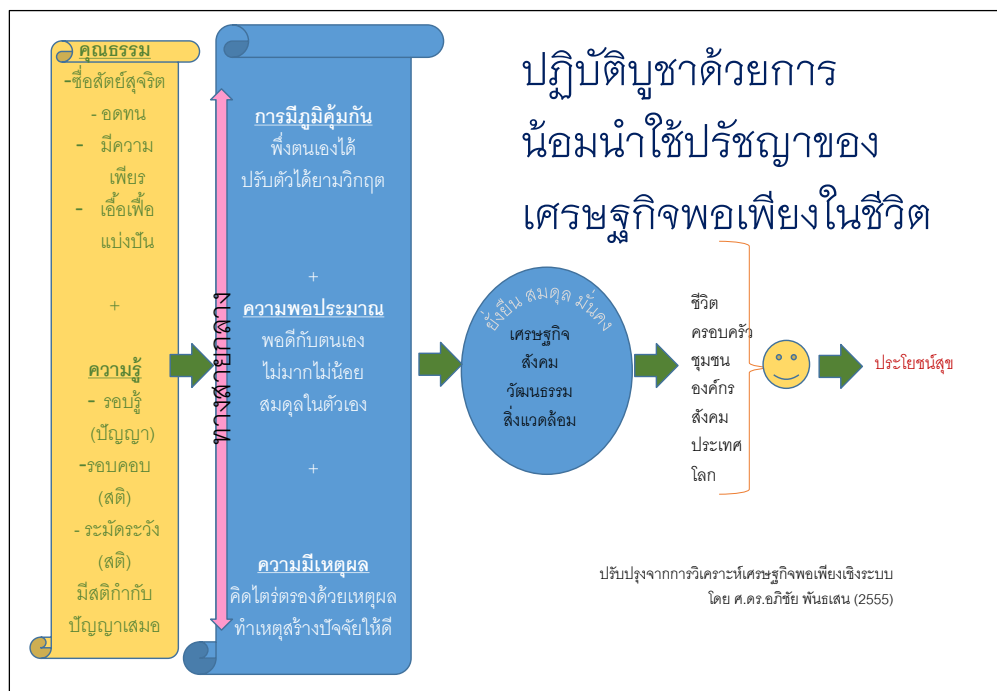
ตารางที่ 1 ผลการประเมิน ITA ของสำนักงาน กปร. ปี พ.ศ. 2564

ตัวชี้วัด	คะแนน
1) การเปิดเผยข้อมูล	100.00
2) การป้องกันการทุจริต	100.00
3) การปฏิบัติหน้าที่	89.67
4) คุณภาพการดำเนินงาน	86.93
5) การแก้ไขปัญหาการทุจริต	86.47
6) ประสิทธิภาพการสื่อสาร	86.05
7) การใช้อำนาจ	85.72
8) การปรับปรุงการทำงาน	84.54
9) การใช้งบประมาณ	83.64
10) การใช้ทรัพย์สินของราชการ	82.31

2.3 แนวคิดการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐ

2.3.1 จากความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เผยแพร่แก่ประชาชน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 จะเห็นได้ว่า มีเนื้อหาที่สะท้อนถึงเศรษฐกิจพอเพียง ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กร ผู้นำทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
- 2) เศรษฐกิจพอเพียง หรือความพอเพียง หมายถึง การคิดและปฏิบัติกิจการงานต่างๆ ในทางสายกลาง ด้วยความพอเพียง อันประกอบด้วยคุณลักษณะพื้นฐานจิตใจประจำตัวคือ การมีคุณธรรม และมีความรอบรู้ เพื่อเข้าสู่ความพอเพียงอันประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- 3) กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้มีความพอเพียง คือ เจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญาและความรอบคอบ
- 4) เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สร้างความให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี
- 5) วิธีการ/กระบวนการเข้าสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง หรือความพอเพียง

แผนภาพที่ 2 กระบวนการเข้าสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

- 6) ปัจจัยหรือทรัพยากรที่เกื้อหนุนต่อการเข้าสู่ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงหรือความพอเพียง คือคุณลักษณะพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง กล่าวคือ เศรษฐกิจพอเพียงถูกกำกับด้วยคุณธรรมและความรอบรู้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม และประเทศ นั่นเอง
- 7) องค์กรภาครัฐ เป็นภาคส่วนสำคัญในการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ได้ อันจะช่วยลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ที่เป็นปัญหาใหญ่และก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ ตามมาอย่างต่อเนื่อง
- 8) สำนักงาน กปร. ได้ถอดองค์ความรู้การบริหารจัดการองค์กรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 2 ในปี 2552 โดยสรุปแนวทางการบริหารจัดการองค์กรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้
 - (1) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
 - (2) มุ่งสู่วัฒนธรรมพอเพียง
 - (3) บริหารงบประมาณอย่างมีเหตุมีผล พอประมาณ โปร่งใส
 - (4) พัฒนาบุคลากรให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

2.3.2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์นำไปใช้ในภาครัฐได้ทั้งในระดับองค์กร และระดับปัจเจกบุคคล กล่าวคือ

- ระดับองค์กรเน้นการสร้างองค์การต้นแบบที่มีการจัดการแนวใหม่ มุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารงานที่เน้นการบรรลุผลผลิต (out puts) และผลลัพธ์ (outcomes) โดยมีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม มีการจัดหาให้ได้มาซึ่งทรัพยากรอย่างประหยัด (economy) อย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) และมีประสิทธิผล (effectiveness) มีเหตุมีผล สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.4 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ

การประเมินสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐทั้งภายนอกและภายใน เป็นการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ ประกอบด้วย โอกาส (Opportunities) และภัยคุกคาม (Threats) รวมถึงจุดแข็งหรือศักยภาพ (Strengths) และความท้าทาย (Weaknesses) ของสำนักงาน กปร. ในการขับเคลื่อนการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร สอดคล้องตบโจทย์เป้าหมายระยะ 5 ปีแรก ของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

2.4.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมภายนอกทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก ที่มีผลต่อการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรของสำนักงาน กปร. จะใช้เครื่องมือ PESTEL Analysis ประกอบด้วยปัจจัย 6 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factor)

- รัฐบาลแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่น ศรัทธาในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สะท้อนให้เห็นจากการแถลงหลักการการบริหารราชการแผ่นดินโดยยึดหลักการพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้ทันสมัย มีธรรมาภิบาล และการจัดทำแผนพัฒนาประเทศในระดับ 1 และระดับ 2 ที่ยึดหลักการการจัดทำและเป้าหมายตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ประชาชนคาดหวังการทำงานอย่างซื่อสัตย์ สุจริต มีจริยธรรมจากภาคการเมืองซึ่งเชื่อมโยงถึงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)

- เศรษฐกิจโลกชะลอตัว เกิดภาวะเงินเฟ้อ จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ประกอบกับสงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่จะส่งผลต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง
- เศรษฐกิจไทยเดือนกุมภาพันธ์ 2565 อ่อนแอลง จากดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคปรับตัวลดลงต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 2 สู่ระดับต่ำสุดในรอบ 5 เดือน ที่ 43.3 จาก 44.8 ในเดือนมกราคม เช่นเดียวกับดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรมปรับตัวลดลงครั้งแรกในรอบ 6 เดือน สู่ระดับต่ำสุดในรอบ 3 เดือน ปัจจัยลบจากความกังวลจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 ที่สูงขึ้น ราคาพลังงานที่สูงขึ้น กระทบต่อต้นทุนการผลิต และเพิ่มภาระค่าครองชีพจากราคาสินค้าที่ทยอยปรับราคาสูงขึ้น
- ในปลายเดือนเมษายน 2565 แนวโน้มผู้ติดเชื้อโควิด-19 ลดลง ไม่เกิน 20,000 คนอย่างต่อเนื่อง ประกอบรัฐบาลมีมาตรการเปิดประเทศ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2565 ซึ่งจะส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวฟื้นตัวขึ้น
- ในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) นำเสนอจำนวนผู้ว่างงานในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 มีจำนวน 6.3 แสนคน และเสมือนตักงานอีก 2.6 ล้านคน
- ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เผยผลสำรวจหนี้สินครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น 99% ซึ่งสูงสุดในรอบ 14 ปี หนี้ส่วนใหญ่มาจากการใช้จ่ายประจำวัน บัตรเครดิต แรงงานไทยไม่มีเงินออม 67.7% ส่วนใหญ่แรงงานไม่มีอาชีพเสริม

3) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factor)

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ผสมกับสงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ส่งผลประชาชนคนไทยตระหนักถึงความไม่แน่นอน ความสำคัญของการมีภูมิคุ้มกัน และหันมาให้ความสนใจแนวพระราชดำริด้านปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น เนื่องจากผลกระทบจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น หรือภาวะว่างงาน ต้องการลดรายจ่าย สร้างและพึ่งพาตนเองด้านอาหารเพิ่มขึ้น

- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุล ความสุข และความสามารถในการปรับตัว ในทุกมิติของการปฏิบัติ ซึ่งรองรับวิถีชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนไว ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ (VUCA World)
- ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงต้องการต้นแบบ หรือตัวอย่างความสำเร็จด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในหลายหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการบริหารองค์กรภาครัฐ
- ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ตื่นตัวต่อกระแสแนวทางการต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน
- ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. 2564 ของประเทศไทย ได้ 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 110 ของโลก จาก 180 ประเทศทั่วโลก ที่เข้าร่วมการประเมิน และอยู่ในอันดับที่ 19 จาก 29 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่เข้าร่วมการประเมิน และเป็นอันดับที่ 5 จาก 9 ประเทศในอาเซียน ที่เข้าร่วมการประเมิน
- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทย ที่เข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2564 และในองค์กรภาครัฐมีความแตกต่างของแต่ละช่วงวัย มีกลุ่มคนในยุค Millennium และ Gen Z เพิ่มขึ้นในองค์กร ซึ่งมีทักษะ ความคิด และความเชื่อ เป็นของกลุ่ม จึงอาจต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเชื่อมความเข้าใจระหว่างช่วงวัยของคนในองค์กร ในการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factor)

- ระบบอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เรียนรู้ ค้นหาข้อมูลด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างกว้างขวาง และสะดวกรวดเร็ว โดย กสทช. มีแผนสร้างโครงข่ายพื้นฐานทางอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้านที่ยังไม่มีโครงข่ายฯ (44,352 หมู่บ้าน คิดเป็น 59% ของหมู่บ้านทั้งหมด 74,987 หมู่บ้าน)
- การปรับเปลี่ยนการบริหาร บริการภาครัฐให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล เป็นการปรับปรุงการจัดการ บูรณาการข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกการบริการประชาชน สร้างความโปร่งและสร้างการมีส่วนร่วม

5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factor)

- ภาวะโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต และการดำเนินกิจกรรมในชีวิตของมนุษย์ ส่งผลให้ทุกภาคส่วนตระหนักและเร่งดำเนินการรักษา ฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม อันหมายรวมถึงองค์กรภาครัฐที่ต้องเป็นต้นแบบของการรักษา และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law Factor)

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ในมาตรา 75 ระบุแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศรัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภคหรือการจัดทำบริการสาธารณะรัฐพึงส่งเสริม สนับสนุน ค้ำครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาประเทศ รัฐพึงคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ประกอบกัน
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) มีเป้าหมายพัฒนาคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และปรับสมดุลการบริหารจัดการภาครัฐ
- พ.ร.บ.มาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562 กำหนดจริยธรรม 7 ประการ ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ (1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ (3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ (5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และ (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ด้วย PESTEL Analysis

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการประยุกต์นำใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ	
	ประเด็นที่เป็นโอกาส (O)	ประเด็นที่เป็นความท้าทาย (T)
1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factor)	O1 : รัฐบาลให้ความสำคัญและนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและปฏิบัติในการพัฒนาทุกระดับ	T1: ขาดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม T2: การสร้างการทำงานที่โปร่งใส สุจริต

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)	O2 : ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ภาวะเงินเฟ้อส่งผลให้ประชาชนตระหนักและมีความสนใจการใช้ประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้	T3: ประชาชนยังมีความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ครบถ้วน ทำให้การนำใช้อยู่ในมิติที่จำกัด T4: หนี้สินครัวเรือนสูงซึ่งการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องการระยะเวลาและมีความอดทน
3) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factor)	O3 : ประชาชนคนไทยตระหนักถึงความไม่แน่นอน ความสำคัญของการมีภูมิคุ้มกัน การสมดุลชีวิต และหันมาให้ความสนใจแนวพระราชดำริด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น O4 : คุณธรรม จริยธรรม เป็นค่านิยมที่ประชาชนให้ความสำคัญ	T5 : กระแสบริโภคนิยมยังคงเป็นกระแสหลักของการใช้ชีวิต T6 : การทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคราชการยังคงมีอย่างต่อเนื่อง T7 : ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ยังมีคำถาม ยังสงสัย หรือยังไม่มั่นใจ กับการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factor)	O5 : การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อทางสังคม สร้างการเรียนรู้และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตลอดเวลา O6: หน่วยงานภาครัฐมีการใช้เทคโนโลยีในการทำงานและบริการประชาชนมากขึ้น	T8 : สื่อเทคโนโลยีหรือช่องทางที่ภาครัฐที่ใช้ในการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่น่าสนใจและเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ T9 : ความปลอดภัยของฐานข้อมูลต่างๆ ในระบบ
5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factor)	O7: กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรได้รับความสนใจ โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่	T10: ขาดการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ T11: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
6) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law Factor)	O8: มีกรอบแนวทางในระดับชาติที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	T12: ยังไม่เกิดการปฏิบัติอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรม

2.4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

การประเมินปัจจัยภายในของสำนักงาน กปร. โดยใช้กรอบแนวคิด McKinsey 7S Framework ใน 7 มิติ ได้แก่

- 1) โครงสร้างองค์กร (Structure) : สำนักงาน กปร. มีโครงสร้างที่ชัดเจนตามกฎกระทรวง เป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว โดยมีการกระจายอำนาจการบังคับบัญชา
- 2) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) : มีแผนยุทธศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง และปัจจุบันมีแผนปฏิบัติราชการ สำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) เป็นเข็มทิศการดำเนินงานขององค์กร อย่างไรก็ตาม การนำไปปฏิบัติยังไม่ครบถ้วนและเป็นระบบให้เกิดบรรลุผลตามแผน รวมถึงการติดตามสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนยังขาดความต่อเนื่อง
- 3) ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (System) : มีระบบระเบียบวิธีการทำงานที่ดีและชัดเจนในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยมีความยืดหยุ่น เน้นการทำงานให้สำเร็จ ทั้งนี้ มีการเริ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจและดำเนินงานของหน่วยงาน รวมถึงการบังคับบัญชาและดูแลตามสายงานอย่างใกล้ชิด
- 4) ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร (Style) : ผู้บริหารองค์กรให้ความสำคัญกับความมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และทำงานอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง รวมถึงการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) บุคลากรในองค์กร (Staff) : คนสำนักงาน กปร. มีจำนวน 212 คน มีความหลากหลายของช่วงวัย มีความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน มีวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้อง
- 6) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skill) : ส่วนใหญ่มีทักษะความสามารถในการประสานงานที่โดดเด่น โดยเฉพาะทักษะสูงในการประสานบริหารการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีความแม่นยำในงานที่รับผิดชอบ
- 7) ค่านิยมขององค์กร (Shared Value) : จงรักและภักดี ซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ด้วย McKinsey 7'S Framework

ประเด็นการวิเคราะห์	ผลกระทบต่อการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	
	ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (S)	ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (W)
1) โครงสร้างองค์กร (Structure)	S1 : มีโครงสร้างชัดเจนตามกฎกระทรวง	W1 : โครงสร้างตามกฎหมายปรับเปลี่ยนยาก

	S2 : มีการแบ่งกระจายการ บังคับบัญชาให้คล่องตัว ยืดหยุ่น	
2) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	S3 : มีแผนปฏิบัติการของ องค์กร ที่ตอบโจทย์ เชื่อมโยงมาจากแผนระดับ 1 และระดับ 2 S4 : มีการนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเป็น แนวคิดในการจัดทำและ นำไปปฏิบัติ	W2 : กลยุทธ์บางตัวขาด ค่าเป้าหมายที่ชัดเจน W3 : การติดตาม สนับสนุนการดำเนินงาน ตามแผนขาดความ ต่อเนื่อง W4 : การจัดทำ แผนปฏิบัติการไม่สามารถ สร้างการมีส่วนร่วมคิด จากผู้มีส่วนได้เสียอย่าง รอบด้าน W5 : กลยุทธ์การนำ เศรษฐกิจพอเพียงไป ปฏิบัติเน้นกลุ่มเป้าหมาย ภายนอกองค์กรเป็นส่วน ใหญ่
3) ระบบในการ ดำเนินงานของ องค์กร (System)	S5: มีระบบ ระเบียบการ ดำเนินงานที่ดีและชัดเจน ตามกฎหมายกระทรวง S6 : มีความคล่องตัวใน การดำเนินงานและมี งบประมาณเพียงพอในการ ดำเนินงาน อย่าง สมเหตุสมผล	W6 : บางระบบงานเน้น การทำงานเชิงรับ ไม่ เหมาะสมกับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงทาง สังคม W7 : การดำเนินงานบาง ระบบไม่ตอบสนองหรือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่า เท่าทันสถานการณ์
4) ลักษณะแบบแผน หรือพฤติกรรมของ ผู้บริหาร องค์กร (Style)	S7 : ผู้บริหารมีความ เชื่อมั่นในปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มีการให้ความสำคัญกับ ความมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต รอบคอบ ระมัดระวัง S8 : เป็นตัวอย่างที่ดีของ ความซื่อสัตย์ สุจริต	W8 : การยึดอยู่ในกรอบ การทำงานแบบเดิม

5) บุคลากรในองค์กร (Staff)	S9 : มีจำนวนไม่มากเกินไป S10 : มีวัฒนธรรมความเป็นพี่เป็นน้อง S11 : มีภาพลักษณ์ของความซื่อสัตย์ สุจริต	W9 : บางคนมีภาระหนี้สิน W10: ขาดความเอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพ W11 : มีค่านิยมบริโภคนิยม
6) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skill)	S12 : มีทักษะการประสานงานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสูง S13 : มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่	W12 : มีความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
7) ค่านิยม (Shared Value)	S14 : มีการกำหนดค่านิยมที่ดีงามขององค์กรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	W13 : ขาดการกระตุ้นปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่างๆ ทำให้ค่านิยมอันดีงามถูกละเลย

ตารางที่ 4 การสรุปการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1 : มีโครงสร้างชัดเจน ตามกฎกระทรวง S2 : มีการแบ่งกระจายการบังคับบัญชาให้คล่องตัว หยัดหยุ่น S3 : มีแผนปฏิบัติการขององค์กร ที่ตอบโจทย์เชื่อมโยงมาจากแผนระดับ 1 และระดับ 2 S4 : มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการจัดทำและนำไปปฏิบัติ S5 : มีระบบ ระเบียบการดำเนินงานที่ดีและชัดเจน ตามกฎกระทรวง S6 : มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมิงงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงานอย่างสมเหตุสมผล	W1 : โครงสร้างตามกฎหมายปรับเปลี่ยนยาก W2 : กลยุทธ์บางตัวขาดค่าเป้าหมายที่ชัดเจน W3 : การติดตามสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนขาดความต่อเนื่อง W4 : การจัดทำแผนปฏิบัติการไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมคิดจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน W5 ; กลยุทธ์การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติเน้นกลุ่มเป้าหมายภายนอกองค์กรเป็นส่วนใหญ่

S7 : ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการให้ความสำคัญกับความมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต รอบคอบ ระมัดระวัง S8 : เป็นตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์สุจริต S9 : มีจำนวนไม่มากเกินไป S10 : มีวัฒนธรรมความเป็นพี่เป็นน้อง S11 : มีภาพลักษณ์ของความซื่อสัตย์ สุจริต S12 : มีทักษะการประสานงานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสูง S13 : มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ S14 : มีการกำหนดค่านิยมที่ดีงามขององค์กรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	W6 : บางระบบงานเน้นการทำงานเชิงรับ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม W7 : การดำเนินงานบางระบบไม่ตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าเท่าทันสถานการณ์ W8 : การยึดอยู่ในกรอบการทำงานแบบเดิม W9 : บางคนมีภาระหนี้สิน W10: ขาดความเอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพ W11 : มีค่านิยมบริโภคนิยม W12 : มีความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน W13 : ขาดการกระตุ้น ปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่างๆ ทำให้ค่านิยมอันดีงามถูกละเลย
โอกาส (Opportunities)	ความท้าทาย (Threats)
O1 : รัฐบาลให้ความสำคัญและนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและปฏิบัติในการพัฒนาทุกระดับ O2 : ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ภาวะเงินเฟ้อส่งผลให้ประชาชนตระหนักและมีความสนใจการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ O3 : ประชาชนคนไทยตระหนักถึงความไม่แน่นอน ความสำคัญของการมีภูมิคุ้มกัน การสมดุลชีวิต และหันมาให้ความสนใจแนวพระราชดำริด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น O4 : คุณธรรม จริยธรรม เป็นค่านิยมที่ประชาชนให้ความสำคัญ O5: การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อทางสังคม สร้างการเรียนรู้และเผยแพร่องค์	T1: ขาดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม T2: การสร้างการทำงานที่โปร่งใส สุจริต T3: ประชาชนยังมีความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ครบถ้วน ทำให้การนำไปอยู่ในมิติที่จำกัด T4: หนี้สินครัวเรือนสูงซึ่งการนำไปใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องการระยะเวลาและมีความอดทน T5 : กระแสบริโภคนิยมยังคงเป็นกระแสหลักของการใช้ชีวิต T6: การทุจริต คอร์รัปชัน ในภาคราชการยังคงมีอย่างต่อเนื่อง T7: ประชาชน โดยเฉพาะ เยาวชนคนรุ่นใหม่ยังมีคำถาม ยังสงสัย หรือยังไม่มั่นใจกับการนำไปใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตลอดเวลา O6: หน่วยงานภาครัฐมีการใช้เทคโนโลยีในการทำงานและบริการประชาชนมากขึ้น O7: กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรได้รับความสนใจ โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ O8: มีกรอบแนวทางในระดับชาติที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	T8: สื่อเทคโนโลยีหรือช่องทางที่ภาครัฐที่ใช้ในการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่น่าสนใจและเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ T9 : ความปลอดภัยของฐานข้อมูลต่างๆในระบบ T10: ขาดการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ T11: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ T12: ยังไม่เกิดการปฏิบัติอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรม
---	---

2.5 การประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

2.5.1) การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนการประเมินสถานะแวดล้อมภายนอกและภายใน

ผู้ศึกษาจัดทำแบบวิเคราะห์เพื่อหาค่าถ่วงน้ำหนักสถานะแวดล้อมภายนอกและภายในและให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการของสำนักงาน กปร. จำนวน 5 คน ให้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักรายประเด็น โดยกำหนดให้คะแนนถ่วงน้ำหนักรวมทุกข้อมีค่าไม่เกิน 1 สรุปได้ค่าคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าน้ำหนักของรายการปัจจัยสถานะแวดล้อมภายนอก

คนที่ ปัจจัยภายนอก	1	2	3	4	5	ค่าน้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย
1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factor)	0.20	0.15	0.20	0.15	0.15	0.17
2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)	0.25	0.20	0.15	0.20	0.20	0.20
3) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factor)	0.20	0.20	0.25	0.15	0.25	0.21
4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factor)	0.10	0.15	0.20	0.20	0.15	0.16
5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factor)	0.15	0.20	0.10	0.15	0.15	0.15
6) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law Factor)	0.10	0.10	0.10	0.15	0.10	0.11
น้ำหนักคะแนนรวม	1	1	1	1	1	1

จากตารางที่ 5 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1 ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 3 ปัจจัยทางการเมืองหรือนโยบาย 4 ปัจจัยทางเทคโนโลยี 5 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม 6 ปัจจัยทางกฎหมาย

ตารางที่ 6 ค่าน้ำหนักของปัจจัยสถานะแวดล้อมภายใน

คนที่ ปัจจัย	1	2	3	4	5	ค่าน้ำหนัก คะแนน เฉลี่ย
1) โครงสร้างองค์กร (Structure)	0.15	0.10	0.10	0.10	0.10	0.11
2) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)	0.25	0.20	0.25	0.20	0.20	0.22
3) ระบบในการดำเนินงานของ องค์กร (System)	0.20	0.15	0.10	0.15	0.15	0.15
4) ลักษณะแบบแผนหรือ พฤติกรรมของผู้บริหาร องค์กร (Style)	0.10	0.15	0.20	0.15	0.15	0.15
5) บุคลากรในองค์กร (Staff)	0.10	0.20	0.15	0.10	0.10	0.13
6) ความรู้ความสามารถของ บุคลากร (Skill)	0.10	0.10	0.10	0.15	0.15	0.12
7) ค่านิยม (Shared Value)	0.10	0.10	0.10	0.15	0.15	0.12
น้ำหนักคะแนนรวม	1	1	1	1	1	1

2.5.2) การวิเคราะห์องค์กรโดยการประเมินสถานะแวดล้อมภายนอกและภายใน

ผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการของสำนักงาน กปร. ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดทำแผนของหน่วยงาน จำนวน 5 คน เพื่อให้ประเมินประเด็นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน การประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. โดยให้ระดับคะแนนจาก 0 ถึง 5 ซึ่งหมายถึง ไม่มีผลกระทบ ถึง มีผลกระทบมากที่สุด และสามารถสรุปคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอก

ประเด็นสำคัญ	โอกาส (Opportunities)		อุปสรรค (Threats)	
	คะแนนเฉลี่ย	(O)	คะแนนเฉลี่ย	(T)
1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factor)	4.2	O1	3.2	T1
			3.8	T2
2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)	3.6	O2	3.8	T3
			4.2	T4
3) ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม (Socio- Cultural Factor)	3.6	O3	4	T5
	3.4	O4	4.2	T6
			4.6	T7
4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factor)	4.2	O5	4.6	T8
	4	O6	3.4	T9
5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factor)	3.4	O7	4	T10
			3.2	T11
6) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Law Factor)	4	O8	4.2	T12
	3.8		3.9	

ตารางที่ 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายใน

ประเด็นสำคัญ	จุดแข็ง (Strengths)		จุดอ่อน (Weaknesses)	
	คะแนนเฉลี่ย	จุดแข็ง (S)	คะแนนเฉลี่ย	จุดอ่อน (W)
1) โครงสร้างองค์กร (Structure)	3.8	S1	2.6	W1
	4	S2		
2) กลยุทธ์ของ องค์กร (Strategy)	3.8	S3	3.8	W2
	3.2	S4	3.4	W3
			3.4	W4
			4.2	W5

3) ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (System)	3.2	S5	3.6	W6
	4.4	S6	3.4	W7
4) ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมของผู้บริหารองค์กร (Style)	3.8	S7	3.8	W8
	4.2	S8		
5) บุคลากรในองค์กร (Staff)	4	S9	3.4	W9
	3.8	S10	3.4	W10
	3.6	S11	4	W11
6) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skill)	3.6	S12	4.4	W12
	4	S13		
7) ค่านิยม (Shared Value)	3.6	S14	4.2	W13
	3.8		3.66	

จากตารางที่ 8 แสดงคะแนนเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่ามีผลกระทบต่อการดำเนินงานการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. โดยวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

- ปัจจัยที่เป็นเชิงบวก (+) ได้แก่ โอกาส (O) และจุดแข็ง (S)
- ปัจจัยที่เป็นเชิงลบ (-) ได้แก่ ภัยคุกคาม (T) และจุดอ่อน (W)
- ปัจจัยภายนอก องค์กรมีปัจจัยที่เป็นโอกาสเฉลี่ย +3.8 คะแนน มีปัจจัยที่เป็นความท้าทาย -3.9 ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์กรมีปัจจัยภายนอกที่เป็นความท้าทาย - 0.1 คะแนน
- ปัจจัยภายใน องค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดแข็งเฉลี่ย +3.8 คะแนน มีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน -3.66 ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์กรมีปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง + 0.14 คะแนน

2.5.3) ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักและสรุปผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้คำนวณและกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในการการประเมินสภาวะแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในแล้ว โดยคำนวณคะแนนถ่วงน้ำหนักจะหมายถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบต่อการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. โดยค่าที่มากจะมีผลกระทบมากกว่าค่าที่น้อยกว่า ทั้งนี้ ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจะนำไปใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ผลต่อการดำเนินงานต่อไป มีผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอก

ปัจจัยภายนอก	ค่าน้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย X น้ำหนัก		สรุปผล
		โอกาส (O) : (2)	ความ ท้าทาย (T) : (3)	โอกาส (O) : (2) X (1)	ความ ท้าทาย (T) : (3) X (1)	
1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factor)	0.17	4.2	3.5	0.71	0.59	0.12
2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)	0.20	3.6	4	0.72	0.8	-0.08
3) ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factor)	0.21	3.5	4.26	0.73	0.89	-0.16
4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factor)	0.16	4.1	4	0.65	0.64	0.01

5) ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อม (Environmental Factor)	0.15	3.4	3.6	0.51	0.54	-0.03
6) ปัจจัยด้าน กฎหมาย (Law Factor)	0.11	4	4.2	0.44	0.46	-0.02
รวมคะแนนเฉลี่ย				+3.76	-3.92	-0.16

ตารางที่ 10 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายใน

ปัจจัยภายใน	ค่า น้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย X น้ำหนัก		สรุปผล
		จุดแข็ง (S) : (2)	จุดอ่อน (W) : (3)	จุดแข็ง (S) : (2) X (1)	จุดอ่อน (W) : (3) X (1)	
1) โครงสร้าง องค์กร (Structure)	0.11	3.9	2.6	0.42	0.28	0.14
2) กลยุทธ์ของ องค์กร (Strategy)	0.22	3.5	3.7	0.77	0.81	-0.04
3) ระบบในการ ดำเนินงาน ขององค์กร (System)	0.15	3.8	3.6	0.57	0.54	0.03
4) ลักษณะแบบ แผนหรือ พฤติกรรม ของผู้บริหาร องค์กร (Style)	0.15	4.1	3.8	0.61	0.57	0.04

5) บุคลากรใน องค์กร (Staff)	0.13	4.13	3.6	0.53	0.46	0.07
6) ความรู้ ความสามารถ ของบุคลากร (Skill)	0.12	3.8	4.4	0.45	0.52	-0.07
7) ค่านิยม (Shared Value)	0.12	3.6	4.2	0.43	0.50	-0.07
รวมคะแนนเฉลี่ย				+3.78	-3.68	0.1

จากตารางที่ 9 และ 10 ข้างต้น แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักแล้ว พบข้อมูล ดังนี้

ปัจจัยภายนอก

- ปัจจัยที่เป็นโอกาส (O) ได้คะแนนรวมเฉลี่ย +3.76 คะแนน
- ปัจจัยที่เป็นความท้าทาย (T) ได้คะแนนเฉลี่ย -3.92 คะแนน
- สรุปได้ว่าปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสนี้น้อยกว่าความท้าทาย -0.16 คะแนน

ปัจจัยภายใน

- ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง (S) ได้คะแนนรวมเฉลี่ย +3.78 คะแนน
- ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน (W) ได้คะแนนเฉลี่ย -3.68 คะแนน
- สรุปได้ว่าปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งมีมากกว่าจุดอ่อน +0.1 คะแนน

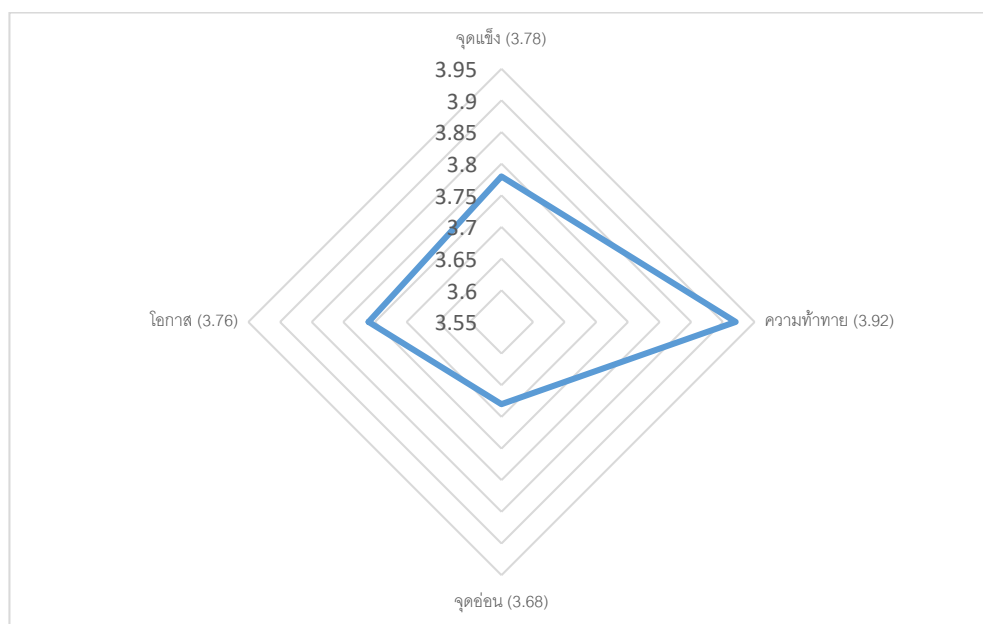
2.5.4) การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร

เมื่อนำข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในที่ถ่วงน้ำหนักแล้วมาระบุตำแหน่งในกราฟเรดาร์ ที่ลงคะแนนระหว่างปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน จะสามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position) ขององค์กรได้ โดยใช้แนวคิด TOWS Matrix ซึ่งสามารถแบ่งตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้ 4 พื้นที่ ตามความหมาย ดังนี้

- 1) S-O : เป็นตำแหน่งที่แสดงว่า องค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส องค์กรจึงควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก เพื่อใช้และรักษาความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์
- 2) W-O : เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่มีความได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข องค์กรจึงควรกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

- 3) S-T : เป็นตำแหน่งที่ระบุถึงความเข้มแข็งขององค์กร สามารถพึ่งพาตนเองได้จากจุดแข็งภายใน แม้ว่าภายนอกจะมีความท้าทายและไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน/เติบโต องค์กรประเภทนี้ ควรดำเนินกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน เพื่อใช้จุดแข็งขององค์กรในการ แก้ไขปัญหา/วิกฤต หรือสร้างโอกาส
- 4) W-T : เป็นตำแหน่งที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่อาจเป็นปัญหา/วิกฤตในอนาคต ดังนั้น องค์กรควรดำเนินกลยุทธ์เชิงรับ โดยแก้ไขจุดอ่อนหรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่เป็นปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยง บรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

จากข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากตารางสรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ผู้ศึกษานำข้อมูลดังกล่าวจัดทำเป็นกราฟเรดาร์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของสำนักงาน กปร. ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของสำนักงาน กปร.

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของสำนักงาน กปร. ซึ่งพบว่าสำนักงาน กปร. มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ต่อประเด็นการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร ที่มีผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและภายในที่ค่อนข้างมีน้ำหนักไปทางความท้าทาย แต่ก็มีจุดแข็งขององค์กร และยังมีโอกาสและจุดอ่อนที่ต้องปรับ ดังนั้น จึงควรกำหนดและดำเนินกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ควบคู่กับกลยุทธ์เชิงแก้ไข เพื่อส่งเสริมให้องค์กรสามารถประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน

บทที่ 3

แผนขององค์กร

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบสถานะแวดล้อมที่มีผลต่อการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) รวมถึงสร้างตัวแบบของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ โดยประมวลข้อมูลงานศึกษา และวิเคราะห์สถานะแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่าสำนักงาน กปร. มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ต่อประเด็นการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร ที่มีผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและภายในที่ค่อนข้างมีน้ำหนักไปทางความท้าทาย แต่ก็มีจุดแข็งขององค์กร และยังมีโอกาสและจุดอ่อนที่ต้องปรับ ดังนั้น จึงควรกำหนดและดำเนินกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ควบคู่กับกลยุทธ์เชิงแก้ไข เพื่อส่งเสริมให้องค์กรสามารถประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจน

3.1 ชื่อแผน

แผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END) (วิสัยทัศน์ /พันธกิจ/ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์/แผนที่ยุทธศาสตร์)

เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (ENDs) :

สำนักงาน กปร. สามารถประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กรได้ทั้งในระดับบุคลากรและระดับองค์กร เป็นองค์กรแห่งการปฏิบัติเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์ (Vision) :

“สำนักงาน กปร. เป็นองค์กรต้นแบบของการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ ภายในปี พ.ศ. 2570 ”

พันธกิจ (Mission)

ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร

เป้าหมาย (Goal)

สำนักงาน กปร. มีค่านิยมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิถีการทำงานและวิถีชีวิต

3.3 กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS) (กลยุทธ์)

การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน หรือ WAYS จะได้จากการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งภายนอกและภายในที่มีความสำคัญ 5 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ TOWS Matrix

วิสัยทัศน์ (Vision) “สำนักงาน กปร. เป็นองค์กรต้นแบบของการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ ภายในปี พ.ศ. 2570”	จุดแข็ง (Strengths) S6 : มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงานอย่างสมเหตุสมผล S8 : เป็นตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์ สุจริต S2 : มีการแบ่งกระจายการบังคับบัญชาให้คล่องตัว หยัดหยุ่น S9 : มีจำนวนไม่มากเกินไป S13 : มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่	จุดอ่อน (Weaknesses) W12 : มีความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน W5 : กลยุทธ์การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติเน้นกลุ่มเป้าหมายภายนอกองค์กรเป็นส่วนใหญ่ W13 : ขาดการกระตุ้นปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่างๆ ทำให้ค่านิยมอันดีงามถูกละเลย W11 : มีค่านิยมบริโภคนิยม W2 : กลยุทธ์บางตัวขาดค่าเป้าหมายที่ชัดเจน
โอกาส (Opportunities) O1 : รัฐบาลให้ความสำคัญและนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและปฏิบัติในการพัฒนาทุกระดับ O5: การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อทางสังคม สร้างการเรียนรู้และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตลอดเวลา O6: หน่วยงานภาครัฐมีการใช้เทคโนโลยีในการทำงานและบริการประชาชนมากขึ้น	กลยุทธ์เชิงรุก (S-O) - ปรับกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้ข้อมูลและปรับเป็นมาตรฐานการทำงานให้ดีขึ้น โดยมุ่งสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - เผยแพร่ข้อมูล สื่อเรียนรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรืองานบริการเข้าสู่ระบบดิจิทัลหรือออนไลน์ - สร้างแรงบันดาลใจในการนำใช้ปรัชญาของ	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W-O) - จัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง เช่น การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การฝึกปฏิบัติตามหลักศาสนา - ทบทวนการกำหนดตัวชี้วัดค่าเป้าหมายที่สามารถวัดความสำเร็จการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

O8: มีกรอบแนวทางในระดับชาติที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง O2: ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ภาวะเงินเฟ้อส่งผลให้ประชาชนตระหนักและมีความสนใจการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้	เศรษฐกิจพอเพียง โดยให้รางวัลแก่บุคลากรพอเพียงในองค์กร	- บูรณาการหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นระบบทำงานเชื่อมโยง
ความท้าทาย (Threats) T7: ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ยังมีคำถาม ยังสงสัย หรือยังไม่มั่นใจ กับการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง T8: สื่อเทคโนโลยีหรือช่องทางที่ภาครัฐที่ใช้ในการเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่น่าสนใจและเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ T4: หนี้สินครัวเรือนสูงซึ่งการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องการระยะเวลาและมีความอดทน T6: การทุจริต คอร์รัปชันในภาคราชการยังคงมีอย่างต่อเนื่อง T12: ยังไม่เกิดการปฏิบัติอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรม	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (S-T) - สนับสนุนการสร้างสื่อเผยแพร่ตัวอย่างวิธีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ทันสมัย น่าสนใจ บนช่องทาง/แพลตฟอร์มที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ - ทบทวนยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินปัจจัยที่มีความเสี่ยงให้ครอบคลุมในทุกมิติ - ผลักดันค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริต ความพอเพียง เป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกบุคลากรใหม่ การประเมินผลการทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง และการพัฒนาผู้นำรุ่นต่อไป	กลยุทธ์เชิงรับ (W-T) - ถอดองค์ความรู้วิธีการปฏิบัติด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและระดับองค์กรที่เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ - ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - ผลักดันให้มีการให้คำปรึกษาทางการเงินของบุคลากร และการแก้ไขภาระหนี้สินของบุคลากร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่คนในองค์กร
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลและปรับเป็น
 มาตรฐานการทำงานให้ดีขึ้น โดยมุ่งความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 มาตรการ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS) (แผนงาน/โครงการ/เครื่องมือ/ กลไก)

จากยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่ได้จากข้อ 3.3 นำมากำหนดแผนงาน/โครงการ ระยะ 5 ปี
 (พ.ศ. 2566-2570)

ตารางที่ 12 แผนงาน/โครงการ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	สร้างค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรในองค์กร							
เป้าประสงค์	บุคลากรของสำนักงาน กปร. มีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน							
กลยุทธ์	ส่งเสริมยกย่องคนดี							
โครงการ / กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570	
โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรม 1. ปรับสร้างค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริต ความพอเพียงเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือกบุคลากรใหม่ การประเมินผลการทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง และการพัฒนาผู้นำรุ่นต่อไป	เพื่อให้บุคลากรของสำนักงาน กปร. มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐาน และมีวิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านทุจริตประพฤติมิชอบลดลง	0	0	0	0	0	กองพัฒนาทรัพยากรบุคคล/ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต / กองศึกษาและขยายผล/

2. การอบรม จริยธรรมตาม หลักศาสนา 3. การไหว้พระ สวดมนต์ทุกวัน จันทร์								
โครงการสมดุล ทางการเงิน <u>กิจกรรม</u> 1. จัดคลินิก ปรึกษาแก้ปัญหา ทางการเงินจาก ผู้เชี่ยวชาญทาง การเงินภายนอก 2. การอบรม สร้างอาชีพเสริม	ช่วยแก้ไข บรรเทา ปัญหาทาง การเงิน ของบุคคล กรที่เข้า ร่ว ม โครงการ	บุคลากร ร มี สัดส่วน การใช้ จ่าย/ รายได้ ลดลง มีอัตรา การ อ อ ม เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 5	ร้อยละ 10	ร้อยละ 15	ร้อยละ 20	ร้อยละ 25	ก อ ง พัฒนา บุคลากร ฯ / ก อ ง ศึกษา และ ขยาย ผลฯ
โครงการพัฒนา ศักยภาพการ ทำงาน การ เรียนรู้ทักษะใหม่ ในการทำงาน ทั้ง ในที่ตั้งและผ่าน ระบบออนไลน์ E- Learning หรือ การดูงาน	พั ฒ น า เต รี่ ย ม คว า ม พ ร้ อ ม ทักษะการ ทำงานให้ เท่าทันการ เปลี่ยนแปลง ล ง ข อ ง สังคม							

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	ปรับกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลและปรับเป็นมาตรฐานการทำงานให้ดีขึ้น โดยมุ่งความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง							
เป้าประสงค์	สำนักงาน กปร. สามารถบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าในกระบวนการได้อย่างเป็นรูปธรรม							
กลยุทธ์	ยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงาน							
โครงการ / กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570	
โครงการปรับกระบวนการทำงานสู่ความพอเพียง <u>กิจกรรม</u> 1. พัฒนารอบแนวทางที่ใช้ในการติดตามกระบวนการตัดสินใจการอนุมัติโครงการให้เป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวนกระบวนการงานที่ได้รับผลการพัฒนาฯ	1	2	3	4	5	กองพัฒนาระบบบริหารราชการ/กองแผนงานฯ
โครงการสร้างระบบข้อมูลที่ดีส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล <u>กิจกรรม</u>		ระบบฐานข้อมูล	1	1	1	1	1	ศูนย์สารสนเทศ

1. การทบทวน ปรับปรุง ระบบข้อมูล เพื่อการ บริหาร ตัดสินใจและ บริการ ประชาชน								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Maps) แผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

VISION วิสัยทัศน์ ↑	“สำนักงาน กปร. เป็นองค์กรต้นแบบของการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กรภาครัฐ ภายในปี พ.ศ. 2570 ”	
END เป้าประสงค์ ↑	สำนักงาน กปร. สามารถประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กรได้ทั้งในระดับบุคลากรและระดับองค์กร เป็นองค์กรแห่งการปฏิบัติเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม	
ประเด็น ยุทธศาสตร์ ↑	สร้างค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรในองค์กร	ปรับกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลและปรับเป็นมาตรฐานการทำงานให้ดีขึ้น โดยมุ่งความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
WAYS กลยุทธ์ ↑	ส่งเสริมยกย่องคนดี	ยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินงาน
MEANS (แผนงาน / โครงการ)	โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม - โครงการสมดุลทางการเงิน - โครงการพัฒนาศักยภาพการทำงาน การเรียนรู้ทักษะใหม่ในการทำงาน ทั้งในที่ตั้งและผ่านระบบออนไลน์ E-Learning หรือการดูงาน	- โครงการปรับกระบวนการทำงานสู่ความพอเพียง - โครงการสร้างระบบข้อมูลที่ดีส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำไปใช้

การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เป็นการขับเคลื่อนใน 2 ระดับ กล่าวคือ ระดับปัจเจกบุคคล บุคลากรขององค์กร และระดับองค์กร ตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ ที่ว่า “สำนักงาน กปร. สามารถประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในองค์กรได้ทั้งในระดับบุคลากรและระดับองค์กร เป็นองค์กรแห่งการปฏิบัติเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ” ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทุกระดับภายในสำนักงานอย่างต่อเนื่องมีพลวัตรเนื่องจากการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสมกับองค์กร หรือเหมาะสมกับภูมิสังคม (คนและวัฒนธรรม) ขององค์กร ดังนั้น จึงควรสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในทุกโครงการ/กิจกรรม และจัดโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และให้ความสำคัญสนับสนุนการประยุกต์นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ ข้อจำกัดของการศึกษานี้ คือกลุ่มเป้าหมายของการสัมภาษณ์มีจำนวนน้อย ซึ่งอาจไม่สะท้อนผลกระทบที่มีต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร ทำให้การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ การจัดทำโครงการ/แผนงาน ในบทที่ 3 เป็นเพียงตัวอย่าง ซึ่งสามารถสร้างเวทีการแสดงความเห็นและทบทวนโครงการ/กิจกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์กรภาครัฐ จะมุ่งเน้นที่พื้นฐานคุณธรรมและการดูแลบุคลากรเป็นหลัก เพื่อสร้างคนดี สุขภาพดี และมีความสุข ประกอบควบคู่กับการส่งเสริมสนับสนุนค่านิยมที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ความซื่อสัตย์ ความเพียร การแบ่งปัน (การบริการ) การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และกระบวนการทำงานหรือการตัดสินใจที่อยู่บนฐานข้อมูล

บรรณานุกรม

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำริสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : 2555.

ราชกิจจานุเบกษา ประกาศเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580).ราชกิจจานุเบกษา หน้า 1 เล่ม135 ตอนที่ 82 ก วันที่ 13 ต.ค. 2561

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แผนปฏิบัติราชการ สำนักงาน กปร. ระยะ 5 ปี (2561-2565) ดำเนินการระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) เอกสารเผยแพร่

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2563 เอกสารเผยแพร่

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รายงานประจำปีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สำนักงาน กปร. 2565 เอกสารเผยแพร่

เอกสารประกอบการบรรยาย ดร.วันฉัตร สุวรรณกิตติ รองเลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) การบรรยายในวิชา ยศ. 1103 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2565 ณ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวสุภารัตน์ คุณสินธุ์

วัน/เดือน/ปีเกิด วันจันทร์ที่ 25 มิถุนายน 2516

ประวัติการศึกษา

- 1) ปี 2534 มัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี
- 2) ปี 2538 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 3) ปี 2547 สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต (มานุษยวิทยา)
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติตำแหน่งการทำงาน.

เข้ารับราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ตั้งแต่ปี 2539 – ปัจจุบัน รวมระยะเวลา 26 ปี โดยดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ปี 2539 นักวิชาการโสตทัศนศึกษา 3
- 2) ปี 2540 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3
- 3) ปี 2551 นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- 4) ปี 2557 นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
(ผู้อำนวยการกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง)

ตำแหน่งปัจจุบัน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (ผู้อำนวยการกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง) กองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ระดับของผลกระทบในการดำเนินงานด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร.

เพศ

อายุ

ข้าราชการระดับ

จุดแข็งของสำนักงาน กปร.	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
S1 : มีโครงสร้างชัดเจน ตามกฎกระทรวง						
S2 : มีการแบ่งกระจายการบังคับบัญชาให้คล่องตัว หยัดหยุ่น						
S3 : มีแผนปฏิบัติการขององค์กร ที่ตอบโจทย์เชื่อมโยงมาจากแผนระดับ 1 และระดับ 2						
S4 : แผนกลยุทธ์มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการจัดทำและนำไปปฏิบัติ						
S5: สำนักงานฯ มีระบบ ระเบียบการดำเนินงานที่ดีและชัดเจน ตามกฎกระทรวง						
S6 : มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงานอย่างสมเหตุสมผล						
S7 : ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการให้ความสำคัญกับความมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต รอบคอบ ระมัดระวัง						
S8 : ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดีของความซื่อสัตย์ สุจริต						
S9 :บุคลากร มีจำนวนไม่มากเกินไป						

S10 : มีวัฒนธรรมความเป็นพี่เป็นน้อง						
S11 : บุคลากรมีภาพลักษณ์ของความซื่อสัตย์ สุจริต						
S12 : มีทักษะการประสานงานการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสูง						
S13 :บุคลากร มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่						
S14 : มีการกำหนดค่านิยมที่ดีงามขององค์กรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
จุดอ่อนของสำนักงาน กปร.	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
W1 : โครงสร้างตามกฎหมายปีเปลี่ยนแปลง						
W2 : กลยุทธ์บางตัวขาดค่าเป้าหมายที่ชัดเจน						
W3 : การติดตามสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนขาดความต่อเนื่อง						
W4 : การจัดทำแผนปฏิบัติการไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมคิดจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน						
W5 ; กลยุทธ์การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติเน้นกลุ่มเป้าหมายภายนอกองค์กรเป็นส่วนใหญ่						
W6 : บางระบบงานเน้นการทำงานเชิงรับ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม						
W7 : การดำเนินงานบางระบบไม่ตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าทันสถานการณ์						
W8 : ผู้บริหารการยังยึดอยู่ในกรอบการทำงานแบบเดิม						
W9 :บุคลากรบางคนมีภาระหนี้สิน						

W10: บุคลากรขาดความเอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพ						
W11 : ค่านิยมบริโภคนิยมของบุคลากร						
W12 : บุคลากรมีความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน						
W13 : ขาดการกระตุ้น ปฏิบัติผ่านกิจกรรมต่างๆ ทำให้ค่านิยมอันดีงามถูกละเลย						
โอกาสของสำนักงาน กปร.	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
O1 : รัฐบาลให้ความสำคัญและนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและปฏิบัติในการพัฒนาทุกระดับ						
O2: ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ภาวะเงินเฟ้อส่งผลให้ประชาชนตระหนักและมีความสนใจการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้						
O3:ประชาชนคนไทยตระหนักถึงความไม่แน่นอน ความสำคัญของการมีภูมิคุ้มกัน การสมดุลชีวิต และหันมาให้ความสนใจแนวพระราชดำริด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น						
O4 : คุณธรรม จริยธรรม เป็นค่านิยมที่ประชาชนให้ความสำคัญ						
O5: การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อทางสังคม สร้างการเรียนรู้และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตลอดเวลา						
O6: หน่วยงานภาครัฐมีการใช้เทคโนโลยีในการทำงานและบริการประชาชนมากขึ้น						

O7: กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากร ได้รับความสนใจ โดยเฉพาะเยาวชน คนรุ่นใหม่						
O8: มีกรอบแนวทางในระดับชาติที่ เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการนำใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
ความท้าทายของ สน.กปร.	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
T1: ขาดผลงานตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงหรือผลสำเร็จที่ เป็นรูปธรรม						
T2: การสร้างการทำงานที่โปร่งใส สุจริต						
T3: ประชาชนยังมีความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ ครบถ้วน ทำให้การนำใช้อยู่ในมิติที่ จำกัด						
T4: หนี้สินครัวเรือนสูงซึ่งการนำใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องการระยะเวลาและมีความอดทน						
T5 : กระแสบริโภคนิยมยังคงเป็น กระแสหลักของการใช้ชีวิต						
T6: การทุจริต คอรัปชั่น ในภาค ราชการยังคงมีอย่างต่อเนื่อง						
T7: ประชาชน โดยเฉพาะ เยาวชน คนรุ่นใหม่ยังมีคำถาม ยังสงสัย หรือ ยังไม่มั่นใจ กับการนำใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง						
T8: สื่อเทคโนโลยีหรือช่องทางที่ ภาครัฐที่ใช้ในการเผยแพร่ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่น่าสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ						
T9 : ความปลอดภัยของฐานข้อมูล ต่างๆ ในระบบ						
T10: ขาดการบริหารจัดการด้านการ อนุรักษ์ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ						

ความท้าทายของ สน.กปร.	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
T11: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ						
T12: ในสังคมยังไม่เกิดการปฏิบัตินำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรม						